

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

ANDREJA GRČAR

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

DIPLOMSKO DELO

**ANALIZA SOCIALNOEKONOMSKEGA STANJA IN
RAZVOJNIH MOŽNOSTI OBČINE ZAGORJE OB
SAVI**

Ljubljana, julij 2009

ANDREJA GRČAR

IZJAVA

Študentka Andreja Grčar izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom doc. dr. Irene Ograjenšek, in da dovolim njegovo objavo na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne 21. julij 2009

Podpis: _____

KAZALO

UVOD	1
1 OBČINE	2
1.1 OPREDELITEV OBČINE	2
1.2 NALOGE OBČINE.....	2
1.3 PREMOŽENJE IN FINANCIRANJE OBČINE.....	3
1.4 ORGANI OBČINE.....	3
2 PREDSTAVITEV ZASAVSKE REGIJE IN OBČINE ZAGORJE OB SAVI	4
2.1 PREDSTAVITEV ZASAVSKE REGIJE.....	4
2.1.1 Regionalni center za razvoj Zasavje.....	5
2.2 PREDSTAVITEV OBČINE ZAGORJE OB SAVI.....	6
2.2.1 Osnovni podatki.....	6
2.2.2 Kratka zgodovina Zagorja ob Savi.....	7
2.2.3 Zagorje ob Savi danes.....	7
3 ANALIZA SOCIALNOEKONOMSKEGA STANJA OBČINE ZAGORJE OB SAVI	8
3.1 UVODNA POJASNILA ANALIZE.....	8
3.2 ČLOVEŠKI VIRI	8
3.2.1 Demografska gibanja.....	9
3.2.2 Trg delovne sile.....	10
3.2.3 Izobraževanje.....	12
3.2.4 Življenjski standard.....	13
3.2.5 Zdravstvo in sociala.....	14
3.3 EKONOMSKE DEJAVNOSTI.....	15
3.3.1 Poslovni subjekti.....	15
3.3.2 Kazalci poslovanja poslovnih subjektov.....	16
3.3.3 Kmetijstvo.....	17
3.3.4 Turizem.....	19
3.4 OKOLJE IN PROSTOR	19
3.4.1 Področje varstva okolja.....	19
3.4.2 Področje infrastrukture	20
3.5 SWOT ANALIZA SOCIALNOEKONOMSKEGA STANJA V OBČINI ZAGORJE OB SAVI.....	20
4 PREDLOGI RAZVOJA OBČINE ZAGORJE OB SAVI	22
SKLEP	23
LITERATURA IN VIRI	24
PRILOGE	

KAZALO SLIK

SLIKA 1: PREDVIDENA RAZDELITEV SREDSTEV PRI URESNIČEVANJU REGIONALNO RAZVOJNEGA PROGRAMA ZASAVJA 2007-2013	6
SLIKA 2: NARAVNO IN SELITVENO GIBANJE PREBIVALSTVA OBČINE ZAGORJE OB SAVI V OBDOBJU 1997-2007	9
SLIKA 3: POVPREČNA MESEČNA BRUTO PLAČA V OBDOBJU OD NOVEMBRA 2007 DO NOVEMBRA 2008	12
SLIKA 4: POSLOVNI SUBJEKTI PO DEJAVNOSTI (C-K) V OBČINI ZAGORJE OB SAVI DNE 31.12.2003	15
SLIKA 5: DRUŽINSKE KMETIJE PO VELIKOSTNIH RAZREDIH PO POVRŠINI KMETIJSKE ZEMLJE V UPORABI, V OBČINI ZAGORJE OB SAVI LETA 2000	18

KAZALO TABEL

TABELA 1: OSNOVNI PODATKI OBČIN V ZASAVSKI REGIJI	5
TABELA 2: DELEŽ DELOVNO AKTIVNEGA PREBIVALSTVA V OBČINI PREBIVALIŠČA* TER INDEKS DELOVNE MIGRACIJE V OBDOBJU 2000-2007	10
TABELA 3: KAZALNIKI IZOBRAŽEVANJA V ŠOLSLEM LETU 2007/2008	13
TABELA 4: BRUTO OSNOVA ZA DOHODNINO NA PREBIVALCA V EVRIH V LETU 2005 IN 2006 PO OBČINAH	14
TABELA 5: NASTANITVENE KAPACITETE V OBČINI ZAGORJE OB SAVI	19
TABELA 6: SWOT MATRIKA OBČINE ZAGORJE OB SAVI	21

KAZALO PRILOG

PRILOGA 1: PREDSTAVITEV REGIJE IN OBČINE	1
PRILOGA 2: ČLOVEŠKI VIRI	3
PRILOGA 3: EKONOMSKE DEJAVNOSTI	6
PRILOGA 4: OKOLJE IN PROSTOR	8

UVOD

Občina Zagorje ob Savi spada v zasavsko regijo, ki se uvršča med najmanj razvite regije v Sloveniji. Zasavska regija je prav tako najmanjša regija po površini in številu prebivalcev, saj zajema le tri občine. Zaradi slabe razvitosti regije in občine je potrebno preučiti, kateri razvojni ukrepi so ključnega pomena za njihov nadaljnji razvoj. Odločila sem se za socialnoekonomsko analizo občine Zagorje ob Savi, ker je to moje rodno mesto.

Namen diplomskega dela je analizirati socialnoekonomsko stanje občine Zagorje ob Savi, s pomočjo socialnih in ekonomskih kazalcev ter ga primerjati s slovenskim povprečjem in sosednjimi občinami.

Cilj diplomskega dela je na podlagi analize socialnoekonomskega stanja ugotoviti, kakšne razvojne možnosti ima občina Zagorje ob Savi ter občinskim svetnikom podati priporočila za nadaljnji razvoj občine.

Diplomsko delo je razdeljeno na štiri vsebinske dele. Prvi del je bolj teoretičen, saj sem opredelila kakšne so naloge, financiranje ter odločanje v občinah.

V drugem delu sem predstavila zasavsko regijo ter občino Zagorje ob Savi. Zasavsko regijo sem primerjala s Slovenijo, tako da sem ugotovila njeno stanje glede na druge regije. Na kratko sem predstavila Regionalni center za razvoj, ki skrbi za razvoj lokalne skupnosti in regije ter je odgovoren za izvajanje Razvojno regionalnega programa zasavske regije za obdobje 2007-2013. Predstavitev občine pa zajema kratek pregled zgodovine in glavnih značilnosti Zagorja ob Savi.

Tretji del sem namenila analizi socialnoekonomskega stanja občine Zagorje ob Savi. Najprej sem analizirala človeške vire, nato pa še ekonomsko dejavnost in stanje okolja ter prostora v občini in ga primerjala s slovenskim povprečjem ter občinami v regiji. Analiza človeških virov vključuje preučevanje demografskega gibanja, trga delovne sile, izobraževanja, življenjskega standarda ter zdravstva in sociale. V okviru analize ekonomskih dejavnosti sem preučila poslovne subjekte in njihove poslovne kazalce, kmetijstvo ter turizem v občini. Pri analizi okolja in prostora sem se osredotočila na varstvo okolja ter infrastrukturo v občini. S pomočjo celotne socialnoekonomske analize sem dobila okvirno sliko, kakšno je stanje v proučevani občini. Na koncu analize pa sem vsa spoznanja strnila v SWOT matriko, kjer sem prikazala prednosti, slabosti, priložnosti in nevarnosti občine.

Zadnji del diplomskega dela sem namenila predlogom razvoja občine Zagorje ob Savi. Že podanim razvojnim programom, ki se izvajajo na področju celotne zasavske regije, sem dodala še nekaj lastnih predlogov, ki so namenjeni razvoju občine Zagorje ob Savi.

1 OBČINE

1.1 OPREDELITEV OBČINE

Ustava Republike Slovenije v 139. členu (Uradni list RS, št. 33/1991) opredeljuje občino kot samoupravno lokalno skupnost. Prav tako določa, da občino sestavljajo naselje ali več naselij, ki so povezana s skupnimi potrebami in interesi prebivalcev ter da se občina ustanovi z zakonom po prej opravljenem referendumu, s katerim se ugotovi volja prebivalcev na določenem območju.

Za občino mora biti sociološko gledano izpolnjenih najmanj pet pogojev, kot so območje, prebivalci, ki jih vežejo skupni interesi, zavest o pripadnosti tej skupnosti in pogoji za organiziranje dejavnosti za zadovoljevanje skupnih interesov in potreb prebivalcev občine (Vlaj, 2006, str. 147).

Občina naj bi praviloma štela več kot 5.000 prebivalcev ter mora biti sposobna opravljati temeljne oskrbne naloge za njene prebivalce, kot so trgovina z osnovnimi potrebščinami, zdravstvena ambulanta, osnovna šola, pošta, ustrezni prostori za občinski sedež in določena komunalno-stanovanjska opremljenost. Te dejavnosti naj bi bile praviloma nameščene v občinskem središču - osrednjem naselju, ki naj bi bilo dobro dostopno (Vlaj, 2006, str. 148).

1.2 NALOGE OBČINE

V skladu z ustavo imajo občine generalno pristojnost. V njihovo pristojnost spadajo lokalne zadeve, ki jih lahko urejajo samostojno in ki zadevajo samo prebivalce občine (prvi odstavek 140. člena Ustave RS).

Naloge, ki jih občina ureja samostojno (Vlaj, 2006, str. 159-161), so:

- **Na področju normativnega urejanja:** sprejema statut občine, odloke in akte; sprejema občinski proračun; sprejema načrt razvoja občine in zaključni račun; sprejema prostorske načrte; predpisuje lokalne načrte; ureja upravljanje energetskih in vodovodnih komunalnih objektov; ureja javne ceste, javne poti, rekreacijske ter druge javne površine; ureja javni red v občini; ureja delovanje občinske uprave; ureja občinske javne službe; ureja način in pogoje upravljanja premoženja občine; določa prekrške in denarne kazni za prekrške, s katerimi se kršijo predpisi občine; sestavlja premoženjsko bilanco, s katero izkazuje vrednost svojega premoženja; ureja druge lokalne zadeve javnega pomena.
- **Na področju upravljanja:** upravlja občinsko premoženje; upravlja lokalne javne službe; vodi javna podjetja; upravlja občinske javne površine in drugo javno dobro; upravlja lokalne javne ceste in javne poti.
- **S svojimi sredstvi:** gradi in vzdržuje lokalne javne ceste in javne poti; pospešuje kulturno, društveno, vzgojno in knjižnično dejavnost; gradi komunalne objekte in

naprave; gradi stanovanja za socialno ogrožene; zagotavlja delovanje javnih služb; zagotavlja delovanje občinskega sveta, župana, nadzornega odbora in občinske uprave.

- **S svojimi ukrepi:** spodbuja gospodarski razvoj občine; pospešuje razvoj športa in rekreacije; skrbi za požarno varnost in organizira reševalno pomoč; skrbi za varstvo zraka, tal, vodnih virov, varstvo pred hrupom ter za urejeno zbiranje odpadkov.
- **Zagotavlja:** pomoč in reševanje ob elementarnih nesrečah; nadzorstvo nad krajevnimi prireditvami.
- **Sklepa:** pogodbe o pridobivanju in o odtujitvi premožnin in nepremičnin, o koncesijah, o uporabi javnega dobra in drugih razmerjih, v katere stopa občina.

Posebna naloga občine pa je, da ima, pridobiva in razpolaga z vsemi vrstami premoženja in s tem ustvarja sredstva za delovanje in razvoj občine (Vlaj, 2006, str. 161).

1.3 PREMOŽENJE IN FINANCIRANJE OBČINE

Po 51. členu Zakona o lokalni samoupravi (v nadaljevanju ZLS), premoženje občine sestavljajo nepremične in premožne stvari v lasti občine, denarna sredstva in pravice. Občina mora s premoženjem gospodariti kot dober gospodar. Vrednost premoženja pa izkazuje v premoženjski bilanci v skladu z zakonom.

Sistem financiranja občin temelji na ustavi, zakonu o lokalni samoupravi, zakonu o financiranju občin in zakonu o javnih financah. Zakon o financiranju občin temelji na načelu, da se občine financirajo predvsem iz lastnih virov, pa tudi iz sredstev državnega proračuna, ki so jim dodeljena v obliki finančne izravnave in dotacij za naložbe zaradi izravnavanja potreb financiranja občinskih nalog in njihovih zmožnosti, ter iz zadolževanja (Vlaj, 2006, str. 176).

1.4 ORGANI OBČINE

Organe občine, po 28. členu Zakona o lokalni samoupravi, sestavljajo občinski svet, župan ter nadzorni odbor. Organi občine so dolžni na zahtevo poslanca dati pojasnila, ki so mu potrebna v zvezi z delom v volilni enoti.

Občinski svet je najvišji organ odločanja v vseh zadevah v okviru pravic in dolžnosti občine. Temeljne pristojnosti občinskega sveta (ZLS, 2007, 29. člen) so naslednje:

- sprejema statut občine;
- sprejema odloke in druge občinske akte;
- sprejema prostorske in druge programe razvoja občine;
- sprejema občinski proračun in zaključni račun;
- imenuje in razrešuje člane nadzornega odbora ter člane komisij in odborov občinskega sveta;
- nadzoruje delo župana, podžupana in občinske uprave glede izvrševanja odločitev občinskega sveta;

- odloča o pridobitvi in odtujitvi občinskega premoženja, če ni s tem zakonom drugače določeno;
- imenuje in razrešuje člane sveta za varstvo uporabnikov javnih dobrin;
- odloča o drugih zadevah, ki jih določa zakon in statut občine.

Župan je izvršilni organ občine in občinskega sveta. Njegove funkcije (ZLS, 2007, 33. člen) so:

- predstavlja in zastopa občino;
- sklicuje in vodi seje občinskega sveta;
- predlaga občinskemu svetu v sprejem proračun občine in zaključni račun proračuna, odloke in druge akte iz pristojnosti občinskega sveta ter skrbi za izvajanje odločitev občinskega sveta;
- skrbi za objavo statuta, odlokov in drugih splošnih aktov občine;
- zadrži objavo splošnega akta občine in izvajanja odločitve občinskega sveta, če meni, da je le-to nezakonito in neustrezno.

Nadzorni odbor je najvišji organ nadzora javne porabe v občini. V okviru svoje pristojnosti nadzorni odbor (ZLS, 2007, 32. člen):

- opravlja nadzor nad razpolaganjem s premoženjem občine;
- nadzoruje namenskost in smotrnost porabe proračunskih sredstev;
- nadzoruje finančno poslovanje uporabnikov proračunskih sredstev.

2 PREDSTAVITEV ZASAVSKE REGIJE IN OBČINE ZAGORJE OB SAVI

2.1 PREDSTAVITEV ZASAVSKE REGIJE

Zasavska regija leži v osrednjem delu Slovenije in obsega tri občine: Zagorje ob Savi, Trbovlje in Hrastnik. Je najmanjša med slovenskimi regijami, saj s svojimi 264 km² obsega le 1,3 % površine Slovenije. Prav tako ima najmanj prebivalcev (45.367 – 30.6.2008), ki predstavljajo 2,2 % vsega prebivalstva v Sloveniji, vendar pa je druga najgosteje naseljena regija v Sloveniji, saj povprečna gostota znaša 172 prebivalcev na km².

Zaradi lažje primerjave občin v zasavski regiji, sem pomembnejše podatke prikazala v Tabeli 1. Največja občina po površini je Zagorje ob Savi, medtem ko ima največ prebivalcev občina Trbovlje, ki je tudi najgosteje naseljena v regiji. V Zagorju ob Savi živi najmanj prebivalcev na km². Največje število naselij ima občina Zagorje ob Savi.

Tabela 1: Osnovni podatki občin v zasavski regiji

OBČINA	VELIKOST v km ²	ŠTEVILO PREBIVALCEV (30.6.2008)	GOSTOTA NASELJENOSTI (30.6.2008)	ŠTEVILO NASELIJ
Zagorje ob Savi	147,1	17.229	117	76
Trbovlje	57,8	17.787	308	17
Hrastnik	58,6	10.351	177	19

Vir: Statistični urad Republike Slovenije, 2009.

Zasavje je prometno prehodna regija, vendar se glede na raven prometne dostopnosti uvršča med regije s podpovprečno razvitim prometnim omrežjem. Z dostopom do avtocestnega križa pod Trojanami so se prometne povezave regije izboljšale, kar pa zaradi zelo velike koncentracije prebivalstva ne zadošča. Glavna medregijska cestna in železniška povezava poteka po dolini reke Save, ki ima na relaciji Zasavje-Ljubljana še vedno ozka grla, na relaciji Zasavje-Zidani Most pa je popolnoma neustrezna. To še dodatno prispeva k nekonkurenčnosti regije in zmanjšuje zanimanje investitorjev (Regionalni razvojni program zasavske regije za obdobje 2007-2013, 2007, str. 12).

Zasavje je izrazito industrijska regija, saj se je razvila predvsem na osnovi rudarstva. Rudnik Zagorje je že zaprt, medtem ko je Rudnik Trbovlje – Hrastnik v zapiranju. Glavni cilj programa ukrepov za razvojno prestrukturiranje regije na podlagi Zakona o postopnem zapiranju Rudnika Trbovlje - Hrastnik in razvojnem prestrukturiranju regije (Ur.l. RS, št. 61/2000) je ustvarjanje pogojev za razvojno prestrukturiranje regije ob opuščanju energetske dejavnosti, z vzpostavitvijo potrebne razvojne infrastrukture za pospeševanje razvoja novih dejavnosti in kvalitetnih delovnih mest.

Na podlagi podatkov zbranih na Statističnem uradu Republike Slovenije, je razvidno, da je v letu 2007 v zasavski regiji delovalo 1,4 % vseh podjetij, zaposlenih je bilo 1,6 % vseh delavcev in ustvarjenih je bilo 1 % vseh prihodkov v Sloveniji. V Prilogi 1 je prikazanih prvih 15 gospodarskih družb po ustvarjenem čistem prihodku od prodaje v zasavski regiji. Lahko razberem, da najuspešnejše gospodarske družbe poslujejo v občini Trbovlje. Po stopnji registrirane brezposelnosti se zasavska regija uvršča med prve tri v državi in ima skoraj dvakrat večjo brezposelnost kot Goriška regija, ki ima najnižjo stopnjo registrirane brezposelnosti (Slovenske regije v številkah 2008, str. 38). Zasavska regija se prav tako sooča z največjim primanjkom delovnih mest v Sloveniji in negativnim naravnim prirastom.

2.1.1 Regionalni center za razvoj Zasavje

Na območju celotne zasavske regije se je leta 1996 ustanovil Regionalni center za razvoj Zasavje, krajše RCR, ki skrbi za razvoj celotne regije. Regionalni center za razvoj je nepridobitna gospodarska družba, katere cilj je vsakršen razvoj Zasavja. Namen njihovega dela je spodbujanje podjetniškega in gospodarskega razvoja Zasavja, usklajevanje interesov

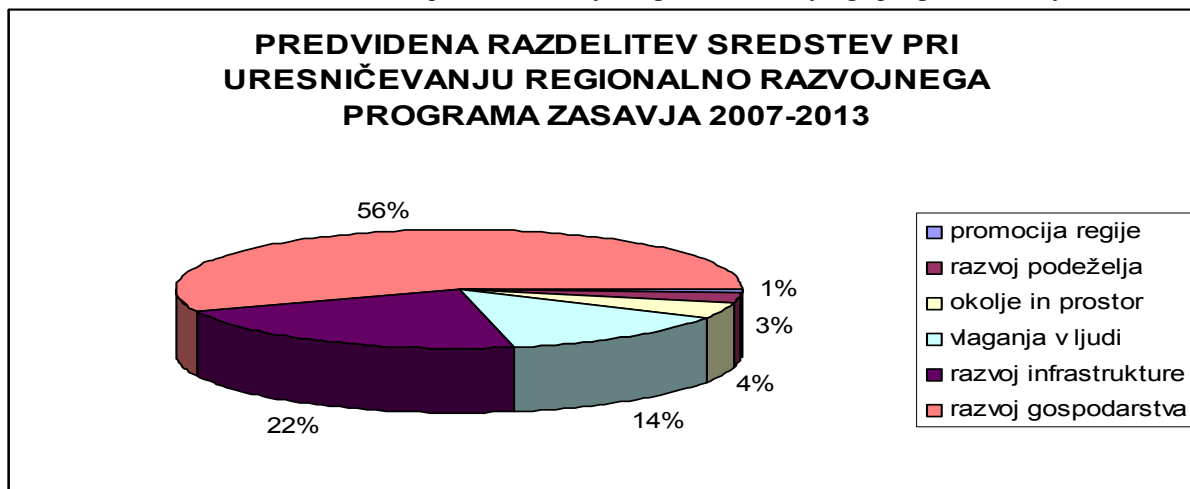
na področjih regionalnega razvoja, gospodarstva, človeških virov in varstva okolja. Njihov cilj je soustvarjati odprto, moderno Zasavje, prijazno za tam bivajoče in privlačno za ljudi od drugod (Regionalni center za razvoj, 2009).

V skladu z Zakonom o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja je bil sprejet Regionalni razvojni program zasavske regije, za uresničevanje katerega je odgovoren Regionalni center za razvoj. Regionalni razvojni program Zasavja je temeljni dokument, ki določa prednostne smeri razvoja, priložnosti in cilje ter potrebne aktivnosti za njihovo uresničitev. Menim, da bo uspešno uresničevanje razvojnega programa Zasavja pozitivno vplivalo tudi na razvoj občine Zagorje ob Savi.

Predvidene vire sredstev za izvajanje Regionalnega razvojnega programa Zasavje 2007-2013, predstavljajo skladi Evropske unije in državni proračun (45 %), občinski proračuni (6 %) ter druga sredstva (49 %), za katera se je potrebno potegovati v konkurenci drugih programov (Rozina, 2007, str. 15).

Pri uresničevanju Regionalnega razvojnega programa zasavske regije 2007-2013 je največ sredstev namenjenih razvoju gospodarstva (56 %), najmanj pa promociji regije (1 %). Za podrobnejše podatke o programih 2007-2013 ter njihovih vrednostih glej Prilogo 1, Tabela 1.

Slika 1: Predvidena razdelitev sredstev pri uresničevanju Regionalno razvojnega programa Zasavja 2007-2013

Vir: Rozina, Regionalno razvojni program Zasavja 2007-2013-povzetek, str. 15.

2.2 PREDSTAVITEV OBČINE ZAGORJE OB SAVI

2.2.1 Osnovni podatki

Občina Zagorje ob Savi, ki obsega 147 km² površine in v kateri živi 17.229 občanov in občank, leži v osrčju Slovenije. Občina je razdeljena na 12 krajevnih skupnosti, ki zajemajo 76 naselij. V Prilogi 1, Slika 1 je prikazano območje občine Zagorje ob Savi. Občina nosi ime po mestu Zagorje ob Savi, katerega nadmorska višina znaša 224 m. Barve grba in zastave

občine (Priloga 1, Slika 2) so bela, črna, ki simbolizira rudarstvo, modra, ki simbolizira nebo in vodo ter zelena, ki je znak spoštovanja narave, svežine in kmetijstva. Sosednje občine Zagorja ob Savi so Trbovlje, Litija, Moravče, Lukovica, Kamnik, Žalec in Radeče (Občina Zagorje ob Savi, 2009).

2.2.2 Kratka zgodovina Zagorja ob Savi

Arheološke najdbe pričajo, da je bilo področje današnjega Zagorja naseljeno že 2000 let pred našim štetjem. Prav tako pa so našli tudi več predmetov iz bronaste dobe, kot so zapestnice, zaponke, sekire, sulice itd. (Šimec & Razboršek, 1995, str. 5).

V pisnem viru je Zagorje prvič, kot Sagor oziroma Sagur, omenjeno v seznamu papeške desetine oglejskega patriarhata iz leta 1296, ki jo še danes hranijo v Vatikanu (Občina Zagorje ob Savi, 2009).

V srednjem veku so območje občine obvladovali graščaki, med katerimi so bili najbolj poznani Gamberčani pri Čemšeniku ter Valvasorji in drugi lastniki Medije na Izlakah in gradu Kolovrat. Grad Medija je bil v drugi polovici 17. stoletja tudi bivališče polihistorja Janeza Vajkarda Valvazorja, kjer je preživel večji del svoje mladosti (Šimec & Razboršek, 1995, str. 6).

Zagorje se je začelo gospodarsko razvijati po letu 1755, ko so tam odkrili ležišče premoga. Vendar zagorski premog zaradi slabih prometnih povezav takrat ni bil dobro prodajan. Zgraditev južne železnice pa je po letu 1849 prinesla pravi razcvet premogovništva, saj je železnica postala največji odjemalec premoga. Poleg rudnika pa so v Zagorju nastali tudi steklarski obrati, cinkarna in separacija premoga. S tem se je Zagorje začelo spreminjati v vse večje industrijsko središče (Rozina, 2004, str. 45-47).

Življenje rudarjev, steklarjev in drugih delavcev ni bilo lahko, zato se je razvilo močno delavsko gibanje, ki je privedlo do burnih stavk. Konec 19. stoletja se je zaradi gospodarske krize in preganjanja stavkajočih, vse več zagorskih rudarjev začelo izseljevati v tujino, predvsem v Ameriko, Francijo in Belgijo (Šimec & Razboršek, 1995, str. 13).

Po koncu 2. svetovne vojne se je Zagorje močno razširilo in povečalo. V tistem času je bilo potrebno za razvoj težke industrije nakopati vse več premoga. Leta 1952 je Zagorje postalo mesto, ki je štelo šest tisoč ljudi, leta 1953 pa je prvič praznovalo svoj občinski praznik (Rozina, 2000, str. 14).

2.2.3 Zagorje ob Savi danes

Zagorska občina je v času od osamosvojitve do danes temeljito spremenila svojo podobo in si želi v prihodnosti postati ena izmed najbolj sodobnih slovenskih občin. Z vlaganji v cestno in

komunalno infrastrukturo postaja v zadnjem desetletju prijazno urbano mesto, ki z razvojem podjetništva in obrti zagotavlja tudi višjo kakovost družbenega standarda. Uspešna je pri črpanju evropskih sredstev, njen najpomembnejši projekt v zadnjem času pa je izgradnja zagorske obvoznice skozi središče Zagorja, ki je bila končana letos junija.

Prvega oktobra 2008 je bil sprejet Sklep o likvidaciji družbe Rudnika Zagorje v zapiranju d.o.o., ki je bila leta 1996 ustanovljena z namenom izvedbe zapiralnih del v jamah ter za odpravljanje posledic rudarjenja na zunanjih površinah. S tem se je končala več kot 250 letna tradicija rudarstva v Zagorju. Ob zaprtju družbe je ostalo le še nekaj problemov pri sanaciji in vzdrževanju rudniških površin ter problem brezplačnega prenosa rudniških površin, ki so bile razglašene za javno dobro in jih občina rabi za svoje razvojne potrebe (šport, obrtne cone, izobraževanje ipd.).

3 ANALIZA SOCIALNOEKONOMSKEGA STANJA OBČINE ZAGORJE OB SAVI

3.1 UVODNA POJASNILA ANALIZE

Analizo socialnoekonomskega stanja sem razdelila v tri dele, in sicer sem najprej analizirala človeške vire, nato ekonomske dejavnosti in nazadnje okolje in prostor v občini Zagorje ob Savi. Vsa spoznanja sem na koncu prikazala v SWOT matriki. Analizo socialnoekonomskega stanja sem pričela z analizo človeških virov, saj menim, da je prebivalstvo gonilo prihodnjega razvoja občine. Če je v občini prisotna ugodna struktura prebivalstva, kot so pozitiven naravni prirast, nizka stopnja brezposelnosti ter izobraženo prebivalstvo, menim da ima občina več razvojnih možnosti. Sledila je analiza ekonomske dejavnosti, ki je prav tako pomemben dejavnik razvoja občine, saj uspešno poslovanje družb pripomore k večjemu razvoju ter prepoznavnosti občine. Prav tako pa ne smemo zanemariti analize okolja in prostora, saj varstvo okolja in dobra prometna povezava z drugimi mesti, prav tako prispevata k večji razvitosti občine.

3.2 ČLOVEŠKI VIRI

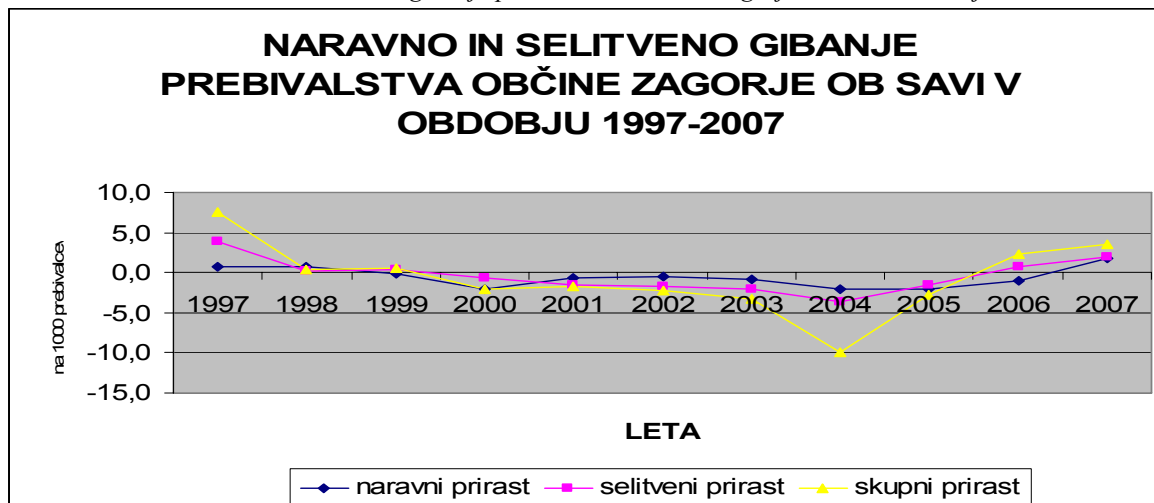
V tem podpoglavju sem podrobneje analizirala socialno stanje v občini, ki vključuje analizo demografskega gibanja, trga delovne sile, izobraževanja, življenjskega standarda ter zdravstva in sociale v občini Zagorje ob Savi. Vse podatke sem skušala primerjati s slovenskim povprečjem, saj sem tako najlažje ugotovila, kakšen položaj ima občina glede na preostalo Slovenijo.

3.2.1 Demografska gibanja

V občini Zagorje ob Savi je 30. junija 2008 živel 17.229 prebivalcev, od tega je bilo 8.448 moških in 8.781 žensk. V Prilogi 2, Tabela 1 je prikazano število prebivalstva občine Zagorje ob Savi po naseljih in spolu. Največje število prebivalstva ima naselje Zagorje ob Savi, najmanjše pa naselje Družina. Občina Zagorje ob Savi ima v Zasavju najmanjšo gostoto naseljenosti (117), kar je razvidno iz Tabele 1 na tretji strani.

Število prebivalstva od leta 2004 narašča. Kot je razvidno iz Slike 2 je imela občina Zagorje ob Savi v letu 2007, prvič po letu 1998 pozitiven naravni prirast. To pomeni, da se je na 1000 prebivalcev v občini Zagorje ob Savi rodilo več prebivalcev, kot pa jih je v istem obdobju umrlo. Leta 2004 je bil v občini prisoten največji negativen skupni prirast v preučevanem obdobju, ki je bil posledica negativnega naravnega in selitvenega prirasta. Eden izmed razlogov za odseljevanje iz občine je pomanjkanje delovnih mest ter nerazvitost gospodarstva.

Slika 2: Naravno in selitveno gibanje prebivalstva občine Zagorje ob Savi v obdobju 1997-2007

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2009.

Kazalca staranja, tj. Indeks staranja in povprečna starost prebivalstva, nam prikazujeta, da se prebivalstvo v občini Zagorje ob Savi stara. Na podlagi podatkov Statističnega urada Republike Slovenije lahko razberem, da je v občini Zagorje ob Savi ter prav tako v Sloveniji, 30. junija 2008 povprečna starost znašala 41,1 let. Če primerjam povprečno starost z ostalimi občinami v regiji, vidim, da je le-ta najnižja v občini Zagorje ob Savi.

Indeks staranja je razmerje med starim (stari 65 let ali več) in mladim prebivalstvom (stari od 0 do 14 let) pomnoženo s 100 (Prebivalstvo, Slovenija, 30. junij 2008, str. 70). Indeks staranja v občini Zagorje ob Savi je 30. junija 2008 znašal 116,9, v Sloveniji pa 117,1. V Zagorju ob Savi je 30. junija 2008 na 100 mladih prebivalcev, prišlo v povprečju 116,9 starih prebivalcev. Podatki o indeksu staranja in povprečni starosti prebivalstva med občinami v zasavski regiji in slovenskim povprečjem so prikazani v Prilogi 2, Tabela 2.

Staranje prebivalstva je neugodno za spodbujanje razvoja v občini, saj to pomeni vse več vzdrževanega prebivalstva ter vse manj delovno aktivnega prebivalstva, ki predstavlja gonilo razvoja.

3.2.2 Trg delovne sile

Delovno aktivno prebivalstvo sestavljajo zaposlene in samozaposlene osebe. Iz Tabele 2 je razvidno, da delež delovno aktivnega prebivalstva od leta 2000 pada na celotnem slovenskem območju. Ta padec bi si lahko razlagali kot posledica vse starejšega prebivalstva. V občini Zagorje ob Savi je delež delovno aktivnega prebivalstva pod slovenskim povprečjem. Ta podatek ni nič kaj spodbuden za občino, saj mora aktivno prebivalstvo zaradi vse starejšega prebivalstva ustvariti še veliko več, da lahko zasluži za plače in da delež za izplačilo pokojnin. Ker se delež delovno aktivnega prebivalstva manjša, ne vemo kakšna bo prihodnost starejšega prebivalstva v občini.

Indeks delovne migracije je razmerje med številom zaposlenih in samozaposlenih oseb v določeni teritorialni enoti dela (občini, upravni enoti, statistični regiji) in številom zaposlenih in samozaposlenih v teritorialni enoti prebivališča (občini, upravni enoti, statistični regiji), pomnoženo s 100 (Metodološka pojasnila v področju Trg dela, 2009). Leta 2007 je Indeks delovne migracije v občini Zagorje ob Savi znašal 72,5 ter jo tako uvrstil med zmerno bivalne občine, medtem ko se Trbovlje uvršča med šibko bivalne občine, Hrastnik pa prav tako med zmerno bivalne občine.

Tabela 2: Delež delovno aktivnega prebivalstva v občini prebivališča* ter indeks delovne migracije v obdobju 2000-2007

LETO	DELEŽ DELOVNO AKTIVNEGA PREBIVALSTVA V OBČINI PREBIVALIŠČA				INDEKS DELOVNE MIGRACIJE			
	Zagorje ob Savi	Slovenija	Trbovlje	Hrastnik	Zagorje ob Savi	Slovenija	Trbovlje	Hrastnik
2000	58,6	59,4	70,9	64,8	72,1	100,0	101,0	85,7
2001	57,8	58,7	68,6	61,3	72,3	100,0	99,5	81,4
2002	55,8	58,1	64,4	59,3	71,8	100,0	92,4	79,2
2003	55,2	57,3	60,5	51,4	72,4	100,0	93,5	67,2
2004	54,4	56,6	59,0	49,9	71,8	100,0	91,2	66,3
2005	53,0	54,9	56,5	49,4	71,3	100,0	88,2	66,7
2006	52,3	54,2	53,3	48,5	71,0	100,0	83,5	65,9
2007	51,5	52,1	49,6	46,2	72,5	100,0	78,7	62,8

Legenda: * Delež delovno aktivnega prebivalstva v občini prebivališča zajema prebivalstvo, ki ima prijavljeno prebivališče v določeni občini, ne glede na to, v kateri občini je zaposleno (www.stat.si).

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2009.

Stopnja registrirane brezposelnosti je odstotni delež registriranih brezposelnih oseb v aktivnem prebivalstvu. Registrirana brezposelna oseba (Statistični letopis Slovenije 2008, str. 218) je iskalec zaposlitve, za katerega veljajo naslednje okoliščine:

- nima redne zaposlitve ali samozaposlitve, ni lastnik ali solastnik poslujočega poslovnega subjekta ali ni lastnik nepremičnin, s katerimi se lahko preživlja
- je sposoben in voljan delati ter je pripravljen sprejeti zaposlitev, primerno njegovi strokovni izobrazbi oziroma z delom pridobljenim delovnim zmožnostim ter
- se zaradi iskanja zaposlitve prijavi na pristojnem uradu za delo Zavoda RS za zaposlovanje.

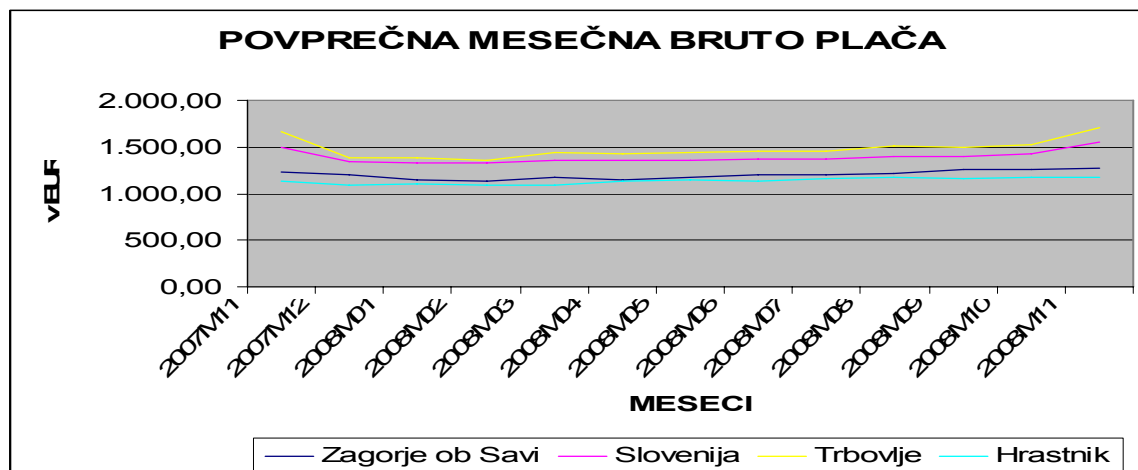
Stopnja registrirane brezposelnosti je v občini Zagorje ob Savi pod slovenskim povprečjem, prav tako ima najnižjo stopnjo registrirane brezposelnosti v zasavski regiji. Decembra 2008 je le-ta v Zagorju ob Savi znašala 6,2, medtem ko je bilo slovensko povprečje 7. V Prilogi 2, Tabela 3 je prikazana stopnja registrirane brezposelnosti od decembra 2007 do decembra 2008.

Med brezposelnimi predstavljajo ženske velik delež (61,5 %), ki pa je tudi od slovenskega povprečja večji za 12,1 odstotka. Občina Zagorje ob Savi se prav tako srečuje z visokim deležem brezposelnih s I. in II. stopnjo izobrazbe (40,7 %), ki je od slovenskega povprečja večji za 3,7 odstotka. Delež brezposelnih s VI. In VII. stopnjo izobrazbe (7,5 %) pa predstavlja 74,8 odstotkov slovenskega povprečja (Pečar, 2008, str. 109).

Največji delež med brezposelnimi v Zagorju ob Savi so leta 2007 predstavljali dolgotrajno brezposelni (45 %), sledili so jim brezposelni, ki se jim je iztekla zaposlitev za določen čas (34,7 %). Med brezposelnimi je prisoten nadpovprečni delež mladih do 25 let, saj je leta 2007 presegal slovensko povprečje kar za 33,2 odstotka. Najmanjši delež (72,4 %) glede na slovensko povprečje, pa so predstavljali brezposelni stari nad 50 let (Pečar, 2008, str. 113).

V občini Zagorje ob Savi je povprečna mesečna bruto plača pod slovenskim povprečjem (82,4 %) in je novembra 2008 znašala 1277,81 EUR, medtem ko je bila slovenska povprečna mesečna bruto plača 1550,29 EUR. Iz Slike 3 je razvidno, da ima občina Trbovlje v Zasavju najvišjo povprečno mesečno bruto plačo, ki je celo višja od slovenskega povprečja. Občina Trbovlje je gospodarsko najuspešnejša občina v regiji, zato si lahko tudi razlagamo najvišjo povprečno mesečno bruto plačo. Iz Slike 3 je razvidna tudi vztrajna rast mesečnih bruto plač. V Prilogi 2, Tabela 4 je prikazana vrednost povprečne mesečne bruto plače v občinah zasavske regije in v Sloveniji v obdobju od novembra 2007 do novembra 2008.

Slika 3: Povprečna mesečna bruto plača v obdobju od novembra 2007 do novembra 2008

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2009.

3.2.3 Izobraževanje

Izobrazba prebivalstva je eden osnovnih dejavnikov razvoja občine in regije. Predpostavlja se, da imajo regije z bolj izobraženim prebivalstvom tudi višji BDP na prebivalca, boljše splošno razvitost ter tudi višje dohodke posameznikov (Pečar, 2008, str. 60).

V občini Zagorje ob Savi deluje pet vrtcev, tri matične šole, pet podružničnih šol, šola s prilagojenim programom, srednja šola ter glasbena šola. Zaradi prisotnosti le ene srednje šole, se veliko dijakov izobražuje v sosednjih občinah, predvsem v Trbovljah ter Litiji. Večina študentov pa študira v Ljubljani ter Mariboru. V občini deluje tudi Zasavska ljudska univerza, ki skrbi za izobraževanje odraslih ter širjenje kulture vseživljenjskega učenja v Zasavju.

Občina Zagorje ob Savi je nad slovenskim povprečjem (106,4 %) po številu dijakov srednjih šol po občini stalnega prebivališča na 1000 prebivalcev, vendar je po številu študentov ter diplomantov na 1000 prebivalcev pod slovenskim povprečjem (96,1 %). Glede na podatke lahko sklepam, da se veliko dijakov po končani srednji šoli odloči za delo in ne za nadaljnje izobraževanje. Za nadaljnji razvoj občine je potrebno prizadevanje, da se čim več dijakov odloči za študij.

Pečar (2008, str. 65) je mnenja, da je za vseživljenjsko učenje in krepitev kadrovskega zmogljivosti po regijah pomembna tudi vključenost prebivalstva v nadaljnje izobraževanje. Kot vidimo v Tabeli 3, je občina Zagorje ob Savi po številu vpisanih udeležencev v izobraževalne programe na 1000 prebivalcev pod slovenskim povprečjem (99,5 %). Potrebno je spodbuditi občane in občanke, za pogostejše udeleževanje programov za usposabljanje in izpolnjevanje ter prizadevanje za vseživljenjsko učenje.

Občina Zagorje ob Savi je po vseh kazalnikih izobraževanja boljša od občin v regiji, le po številu vpisanih udeležencev v izobraževalne programe, je občina Trbovlje boljša od Zagorja ob Savi. Eden izmed razlogov bi lahko bil, da so gospodarske družbe v Trbovljah uspešnejše

ter svoje zaposlene večkrat pošiljajo na razna izobraževanja. Zasavska regija se srečuje s problemom odhajanja njihovih diplomantov v druge regije (Pečar, 2008, str. 67).

Tabela 3: Kazalniki izobraževanja v šolskem letu 2007/2008

Občina	Število dijakov srednjih šol po občini stalnega prebivališča na 1000 prebivalcev	Število študentov na 1000 prebivalcev	Število diplomantov na 1000 prebivalcev	Število vpisanih udeležencev v izobraževalne programe na 1000 prebivalcev
Zagorje ob Savi	48,1	54,1	7,98	359,2
Slovenija	45,2	56,3	8,17	361,1
Trbovlje	44,6	51,9	7,09	364,2
Hrastnik	40,0	50,9	5,73	318,8

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2009.

Izobrazbena struktura prebivalstva občine Zagorje ob Savi kaže, da je največ prebivalstva starega 15 let ali več s srednjo izobrazbo (52,91 %), najmanj pa je tistih z visoko podiplomsko izobrazbo (0,34 %). Zagorje ob Savi je nad slovenskim povprečjem po prebivalstvu z osnovno (112,5 %) in srednjo izobrazbo (102,3 %), ter pod povprečjem s prebivalstvom z višjo (87,2 %) in visoko izobrazbo (63,2 %). Do tega stanja je prišlo, ker se premalo dijakov odloči za nadaljnji študij. Če primerjam občino Zagorje ob Savi z ostalimi občinami v regiji vidim, da je v Trbovljah več prebivalstva z višjo in visoko izobrazbo, kot pa v Zagorju ob Savi. Podrobnejši prikaz izobrazbene strukture prebivalstva starega 15 let ali več, je prikazan v Prilogi 2, Tabela 5.

3.2.4 Življenjski standard

Kupna moč je eden glavnih dejavnikov nakupnega obnašanja porabnikov. Ker žal nimamo na voljo podatkov na ravni regij ali občin, si moramo pomagati s podatki o dohodnini na prebivalca (Bregar & Ograjenšek, 2008, str. 115). To je edini podatek, ki nam posredno, vendar zelo približno poda informacijo o kupni moči prebivalstva. Osnova za dohodnino na prebivalca zajema vse obdavčljive dohodke prebivalstva, brez olajšav, ki jih davčni zavezanci lahko uveljavljajo (Pečar, 2008, str. 82). Višja kot je bruto osnova za dohodnino na prebivalca, višja je kupna moč prebivalstva.

Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v občini Zagorje ob Savi in v zasavski regiji je pod slovenskim povprečjem. Iz Tabele 4 je razvidno, da je imela občina Zagorje ob Savi v letu 2006 najvišjo bruto osnovo za dohodnino na prebivalca med občinami zasavske regije. Do razlik med občinami prihaja zaradi gospodarske strukture občine, izobrazbene strukture zaposlenih in posledično splošne razvitosti občine (Pečar, 2008, str. 83). Bruto osnova za dohodnino na prebivalca je leta 2006 predstavljala 92,7 % slovenskega povprečja.

Tabela 4: Bruto osnova za dohodnino na prebivalca v evrih v letu 2005 in 2006 po občinah

Bruto osnova za dohodnino na prebivalca	2005		2006	
	€	indeks SLO=100	€	indeks SLO=100
Zagorje ob Savi	6.497	93,1	6.433	92,7
Trbovlje	6.528	93,5	6.415	92,4
Hrastnik	5.904	84,6	5.785	83,4
Zasavje	6.373	91,3	6.278	90,5

Vir: Pečar, Regije 2008 – izbrani socio ekonomski kazalniki po regijah, 2008, str. 149, tabela 4.

3.2.5 Zdravstvo in sociala

Zasavje spada med najbolj onesnažena območja v Sloveniji. Na celotnem območju Zasavja je v okolju prisotnih več različnih onesnaževalcev, ki povzročajo poškodbe v okolju ter povečujejo ogroženost zdravja ljudi. V Zasavju so najpogostejše bolezni: bolezni dihal, bolezni gibal in kosti ter bolezni živčevja in čutil (Regionalni razvojni program zasavske regije za obdobje 2007-2013, 2007, str. 24).

V prizadevanju za boljše zdravje v Zasavju, se je leta 2007/2008 izvajal projekt »Od podrobnejše analize okolja in zdravja v zasavski regiji do odpravljanja razlik v zdravju«. Projekt je bil pridobljen na javnem razpisu Ministrstva za zdravje za sofinanciranje projektov zmanjševanja razlik v zdravju, ki se je osredotočil na podrobno analizo okolja in zdravja v zasavski regiji. Cilj projekta je bil posredovati podatke o zdravstvenem stanju prebivalcev zasavske regije določenim ciljnim skupinam, ki lahko neposredno ali posredno prispevajo k izboljšanju stanja (Zdravje za Zasavje). Zaključno poročilo je potrdilo, da šolski otroci na območju Zasavja obolevajo za boleznimi dihal in da je prisotno večje tveganje za nastanek vseh vrst raka, zlasti pljučnega.

V občini deluje Zdravstveni dom Zagorje ter Zasavske lekarne Trbovlje – enota Zagorje in enota Izlake, za bolnišnične storitve pa je bolnikom najbližja Splošna bolnišnica Trbovlje.

Prav tako pa v občini deluje tudi Center za socialno delo, katerega ustanovitelj je Vlada Republike Slovenije. Socialno varstvene storitve, ki jih center izvaja so socialna preventiva, prva socialna pomoč, osebna pomoč, pomoč družine za dom in pomoč družinam na domu (CSD Zagorje ob Savi, 2009).

Za starejše občane je poskrbljeno v Domu starejših občanov Polde Eberl-Jamski Izlake, ki je začel delovati leta 1980. V domu je 180 postelj, od katerih jih je 15 namenjenih rehabilitaciji bolnikov po preboleli možganski kapi (DSO Izlake, 2009).

V Varstveno delovnem centru Zagorje čez dan živi in dela kar 109 ljudi s posebnimi potrebami iz Zagorja, Trbovelj, Hrastnika in Litije. V začetku aprila 2009 pa je začela delovati

tudi prva stanovanjska skupina enote Varstveno-delovnega centra, v kateri stanuje devet varovancev (VDC Zagorje, 2009).

3.3 EKONOMSKE DEJAVNOSTI

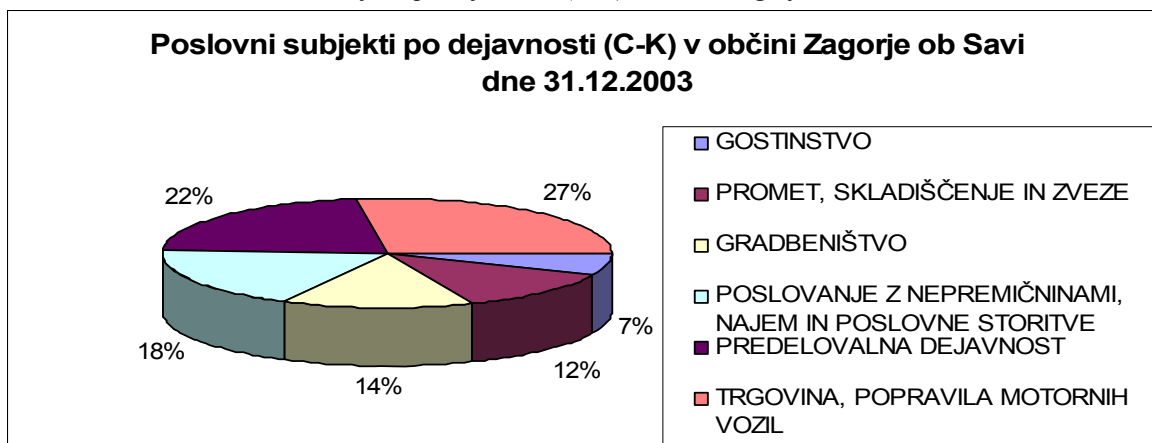
V okviru analize ekonomske dejavnosti sem podrobneje preučila poslovne subjekte in njihove kazalce poslovanja, nato pa še kmetijstvo in turizem v občini.

3.3.1 Poslovni subjekti

Struktura poslovnih subjektov je dober kazalnik stanja gospodarstva v občini. Kot je razvidno iz Priloge 3, Tabela 1, občina Zagorje ob Savi zaostaja za slovenskim povprečjem le po številu gospodarskih družb in zadrug ter številu drugih fizičnih oseb, ki opravljajo registrirane oz. s predpisom določene dejavnosti. V občini Zagorje ob Savi je presenetljivo visok delež samostojnih podjetnikov posameznikov (49,37 %), kar bi si lahko razlagali z dejstvom, da leti v občini niso našli sebi primernega dela. Prav tako je v občini veliko število društev (16,62 %), ki pa večinoma spadajo v skupino športnih in rekreativnih društev.

Po Standardni klasifikaciji dejavnosti se največ poslovnih subjektov v občini Zagorje ob Savi, ukvarja s trgovino (27 %) in predelovalno dejavnostjo (22 %). Podatki o poslovnih subjektih po dejavnosti so iz leta 2003, ker jih Statistični urad RS ne objavlja več na ravni občin. Vendar menim, da se struktura gospodarstva do danes ni kaj dosti spremenila.

Slika 4: Poslovni subjekti po dejavnosti (C-K) v občini Zagorje ob Savi dne 31.12.2003

Vir: Statistični letopis RS 2004, 2004.

Najuspešnejše družbe v občini Zagorje ob Savi, ki zaposlujejo največ občanov in občank:

- **ETI Elektroelement d.d. Izlake** proizvaja naprave za distribucijo električne energije, tehnično keramiko ter orodja in naprave ter zaposluje 1206 delavcev.
- **SVEA Lesna industrija d.d.** je proizvajalec kvalitetnih kuhinj od srednjega do visokega cenovnega razreda. Konec leta 2007 je zaposlovalo 450 delavcev, od tega jih je 260 delalo v obratu, ki deluje v občini Zagorje ob Savi.

- **Bartec Varnost d.o.o.** se ukvarja z razvojem in proizvodnjo protieksplzijsko zaščiteneh električnih naprav. Zaposluje okrog 177 delavcev.
- **IGM d.o.o.** proizvaja apno in mavec. Zaposluje 47 delavcev.
- **Xella porobeton SI** proizvaja in prodaja gradbeni material blagovne znamke YTONG. Zaposluje okrog 90 delavcev.

3.3.2 Kazalci poslovanja poslovnih subjektov

Poslovni izidi gospodarskih družb so glavni vir informacij o ekonomski dejavnosti gospodarskih subjektov v regiji. Zaradi majhnosti naših regij se pogosto zgodi, da je v eni regiji zgoščena le določena vrsta dejavnosti in je regija odvisna od enega ali dveh velikih podjetij, delujočih v njej. Če je to podjetje v težavah, pomeni, da je v težavah celotna regija (Pečar, 2008, str. 69). To spoznanje lahko apliciramo tudi na raven občin. Prebivalstvo v občini Zagorje ob Savi je prav tako odvisno od enega oz. dveh velikih podjetij. Če bi le-ta dva prišla v krizo, bi se število brezposelnih zelo povečalo.

Gospodarske družbe v občini Zagorje ob Savi so imele v letu 2007 v povprečju 17,5 zaposlenih na podjetje. Kot je razvidno iz Priloge 3, Tabela 2 je to povprečje večje od zasavskega za 17 odstotkov in za 72 odstotkov od slovenskega povprečja. Takšno stanje si lahko razlagamo z dejstvom, da v občini Zagorje ob Savi delujejo podjetja z velikim številom zaposlenih. Sredstva na podjetje so leta 2007 znašala 1.382.002 EUR in so bila za 2,4 odstotka manjša od zasavskega povprečja ter za 29,5 odstotkov manjša od slovenskega povprečja. Posledično so bila tudi povprečna sredstva na zaposlenega (76.062 EUR) za 56,63 odstotkov manjša od slovenskega povprečja. V primerjavi z letom 2006, so se leta 2007 sredstva na podjetje povečala za 1,7 odstotka, povprečna sredstva na zaposlenega pa za 1,32 odstotka.

Gospodarske družbe v občini Zagorje ob Savi so leta 2007 glede na predhodno leto izboljšale svoje poslovanje, saj so ustvarile 8.540.292 EUR neto čistega dobička, se pravi 24,76 odstotkov več kot leta 2006 (Priloga 3, Tabela 3). Slovenske družbe pa so leta 2007 v primerjavi z letom 2006 v povprečju ustvarile za 33,69 odstotkov več neto čistega dobička. Gospodarnost poslovanja, merjena z razmerjem med poslovnimi prihodki in poslovnimi odhodki, je leta 2007 glede na leto 2006 ostala skoraj nespremenjena in je znašala 1,032. Bila je slabša od slovenskega povprečja, ki je znašala 1,048 ter tudi slabša od zasavskega povprečja. Najboljšo gospodarnost poslovanja sta izkazali Jugovzhodna Slovenija (1,076) in Spodnjeposavska regija (1,066), najslabšo pa zasavska (1,036) regija (Pečar, 2008, str. 70). Donosnosti sredstev, prihodkov ter kapitala gospodarskih družb iz občine Zagorje ob Savi so nižje od slovenskega povprečja (Pečar, 2008, str. 129).

Poslovni prihodki na zaposlenega so v Zagorju ob Savi leta 2007 znašali v povprečju 85.456 EUR oz. 57 odstotkov povprečja v Sloveniji. V letu 2007 je dodana vrednost na zaposlenega v

Zagorju ob Savi znašala 25.605 EUR, kar je za 6,24 odstotkov več kot je znašala v letu 2006, vendar je bila za 23,65 odstotkov manjša od slovenskega povprečja (Pečar, 2008, str. 129).

Delež stroškov dela v dodani vrednosti je leta 2007 v Zagorju ob Savi znašal 72,2 odstotka, ter je bil višji od zasavskega (67,6) ter slovenskega povprečja (59,8). Izmed vseh regij predstavljajo stroški dela največji delež v dodani vrednosti v zasavski regiji (Pečar, 2008, str. 137). To si lahko razlagamo kot posledica nizke dodane vrednosti ter večje delovne aktivnosti gospodarstva. Za podjetja bi bilo koristno, da bi v prihodnje vlagala v tehnologije, ki zmanjšujejo stroške proizvodnje ter povečujejo produktivnost, saj tovrstna oprema zahteva manj delovne sile.

Gospodarske družbe iz Zagorja ob Savi so nadpovprečno izvozno usmerjene, saj je delež čistih prihodkov od prodaje na tujem trgu v celotnih čistih prihodkih od prodaje, znašal leta 2007 kar 40,6 odstotka. Le-ta je od zasavskega povprečja večji za 10,8 odstotkov, od slovenskega povprečja pa za 10,1 odstotkov (Pečar, 2008, str. 145). Vzrok za izvozno usmerjenost je podjetje Eti d.d., ki je največji izvoznik v občini, prav tako pa tudi podjetji Bartec Varnost d.o.o. in Xella porobeton SI, ki sta v lasti tujih lastnikov.

Bruto investicije v nova osnovna sredstva na prebivalca so bile v letu 2007 najnižje v zasavski regiji in so znašale 1012 EUR, medtem ko so bile najvišje v osrednjeslovenski regiji, kjer so znašale 4482 EUR (Slovenske regije v številkah 2009, str. 22). Nizka investicijska dejavnost kaže na dejstvo, da podjetja premalo vlagajo v nove proizvodne procese, ki bi bili stroškovno učinkovitejši. Če želijo podjetja ustvarjati inovativne proizvode oz. storitve, morajo namenjati več sredstev za investicije. V občini Zagorje ob Savi podjetja največ investirajo v rekonstrukcijo, posodobitev, dograditev in razširitev (50 %), najmanj pa v vzdrževanje obstoječih zmogljivosti (6 %). Podatki o bruto investicijah se nahajajo v Prilogi 3, Slika 1.

3.3.3 Kmetijstvo

Slovenija sodi po težavnostnih razmerah za kmetijsko pridelavo v krog evropskih držav z najmanj ugodnim kmetijskim prostorom, saj je zanjo značilen neugoden relief, ki povzroča dražjo pridelavo in manjšo prilagodljivost. Kmetije po Zasavju so razdrobljene in obsegajo povprečno 4,5 ha. Večini zasavskih kmetij so za preživetje potrebni drugi viri dohodka iz nekmetijskih dejavnosti, saj bi brez dodatnih virov, zasavske kmetije najverjetneje propadle (Regionalni razvojni program zasavske regije za obdobje 2007-2013, 2007, str. 16). Razmere za kmetovanje so neugodne, saj se kmetijske površine razprostirajo na 300 do 900 metrov nadmorske višine.

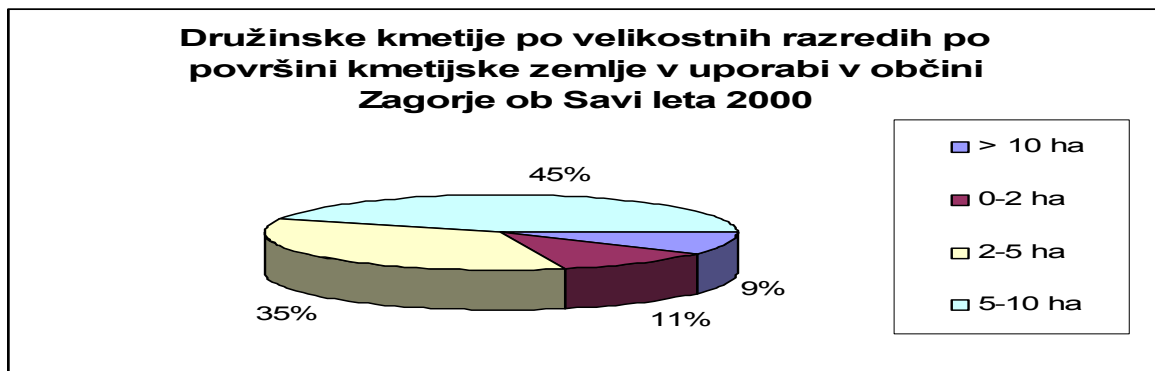
Na družinskih kmetijah v Sloveniji izstopata dva tipa kmetovanja, in sicer prevladujoči tip mešana živinoreja, v katerega sodijo skoraj tri desetine družinskih kmetij, tesno pa mu sledi tip reja pašne živine, v katerega se uvršča četrtina družinskih kmetij (Popis kmetijskih gospodarstev 2000, 2002, str. 134). Največ družinskih kmetij v občini Zagorje ob Savi se

ukvarja s pašno živinorejo (61 %), le ena kmetija pa se je leta 2000 ukvarjala s poljedelstvom (Priloga 3, Slika 2).

Na podlagi Slike 3 v Prilogi 3, lahko vidimo, da gospodarji kmetij v občini Zagorje ob Savi niso dobro izobraženi. Kar 44 % gospodarjev je imelo leta 2000 le osnovnošolsko izobrazbo, najmanj pa je bilo takšnih z višjo, visoko, univerzitetno ali podiplomsko izobrazbo (3 %). Glede na kmetijsko izobrazbo ima kar 87 % gospodarjev le praktične izkušnje s področja kmetijstva in le 2 % srednjo, višjo, visoko strokovno, univerzitetno ali podiplomsko kmetijsko izobrazbo.

Na območju občine Zagorje ob Savi je bilo pri popisu kmetijskih gospodarstev leta 2000 evidentiranih 674 družinskih kmetij, ki so imela v uporabi 3.857,95 hektarjev kmetijskih zemljišč. Največji delež kmetij (45 %) ima v uporabi pet do deset hektarjev površin, namenjenih za kmetovanje. Le 9 % družinskih kmetij pa ima v uporabi več kot deset hektarjev površin.

Slika 5: Družinske kmetije po velikostnih razredih po površini kmetijske zemlje v uporabi, v občini Zagorje ob Savi leta 2000

Vir: Popis kmetijskih gospodarstev 2000.

V občini je leta 2006 delovalo 33 ekoloških kmetij. Ekološko kmetovanje pridobiva na pomenu, saj se je število ekoloških kmetij v občini v obdobju 2003-2006 povečalo kar za 54,6 % (Razvoj podeželja na območju občin Zagorje ob Savi, Trbovlje, Hrastnik, 2008, str. 25). To ni le način kmetovanja ali obdelovanja domačega vrta, pač pa filozofija in prepričanje, da zna narava z našo pomočjo sama obračunati s škodljivci in nam zagotoviti zdravo in polnovredno prehrano. Ekološko kmetovanje omogoča kmetijam možnost dodatnega zaslužka v obliki turizma in drugih dopolnilnih aktivnosti na kmetiji.

V Slovenski kmetijski okoljski program je bilo leta 2006, vključenih 345 kmetij iz občine Zagorje ob Savi. Namen kmetijsko okoljskih ukrepov je popularizacija kmetijske pridelave, ki ustreza potrebam potrošnikov ter varuje zdravje ljudi, zagotavlja trajnostno rabo naravnih virov in omogoča zmanjševanje negativnih vplivov kmetijstva na okolje. Kmetijsko okoljski ukrepi ohranjajo naravne danosti, biotsko raznovrstnost, rodovitnost tal in tradicionalno kulturno krajino ter varujejo zavarovana območja (Razvoj podeželja na območju občin Zagorje ob Savi, Trbovlje, Hrastnik, 2008, str. 25).

V občini Zagorje ob Savi je bilo leta 2007 registriranih 18 dopolnilnih dejavnosti na kmetijah. Med njimi prevladujejo storitve s kmetijsko mehanizacijo, ki se nanašajo predvsem na zimsko pluženje cest. Pet kmetij se ukvarja s turistično dejavnostjo na kmetiji, dve s perutninarstvom in ena z drevničarstvom (Priloga 3, Tabela 4).

3.3.4 Turizem

Na območju občine Zagorje ob Savi se v preteklosti ni kaj dosti vlagalo v turizem, zato je leta slabo razvit. V preteklosti je bil zelo razvit pohodniški turizem, ki v zadnjem času spet pridobiva na pomenu, saj se povečuje obisk planinskih domov in koč (Razvoj podeželja na območju občin Zagorje ob Savi, Trbovlje, Hrastnik, 2008, str. 31).

V občini Zagorje ob Savi imajo turisti malo nastanitvenih možnosti, saj lahko izbirajo le med šestimi objekti. Prav tako pa tudi kakovost nastanitvenih možnosti ni najboljša, saj se že dolgo ni vlagalo v obnovo oziroma posodobitev nastanitvenih objektov.

Tabela 5: Nastanitvene kapacitete v občini Zagorje ob Savi

NASTANITVENE KAPACITETE	Število objektov	Število sob	Število ležišč
Planinski domovi, koč	3	15	74
Zasebni sobodajalci	2	44	113
Hoteli	1	35	77
Skupaj	6	94	264

Vir: Interni podatki lokalnih skupnosti, 2009.

Število domačih turistov, ki so obiskali Zagorje ob Savi, se je leta 2007 glede na leto 2006 zmanjšalo za 15,23 %, prav tako tudi število prenočitev domačih turistov. Zanimiv pa je tudi podatek, da se je v istem obdobju število tujih turistov povečalo za 17,49 % ter število prenočitev kar za 24,53 % (Priloga 3, Tabela 5). Med tujimi turisti prevladujejo Avstrijci, Hrvati in Italijani.

V Zasavju se skriva precej neizkoriščenega potenciala na področju kulinarike, športnih in kulturnih prireditev, tematskih poti, naravnih znamenitosti ter kulturnih in zgodovinskih objektov. Za razvoj turizma je pomembna tudi rudarska dediščina ter bivalna kultura delavstva – rudarske kolonije (Regionalni razvojni program zasavske regije za obdobje 2007-2013, 2007, str. 19). V Prilogi 3, Tabela 6 so na kratko navedene glavne zanimivosti v občini Zagorje ob Savi, ki si jih je vredno ogledati.

3.4 OKOLJE IN PROSTOR

3.4.1 Področje varstva okolja

Ker nimamo podatkov o investicijah v varstvo okolja na ravni občin, se moramo zadovoljiti s podatki na ravni statističnih regij. Ker predelovalne dejavnosti močno obremenjujejo okolje,

je zasavska regija v letu 2006 namenila več kot tretjino sredstev za investicije, v varstvo okolja, kar je precej več kot preostale regije (Slovenske regije v številkah 2009, str. 44).

V zasavski regiji se največ investira v varstvo površinskih voda, najmanj pa v varstvo tal in podzemnih voda. Na slovenski ravni pa investirajo največ v varstvo biološke raznovrstnosti in krajine, saj so leta 2006 predstavljali 15,84 % vseh slovenskih investicij v to varstvo. V primerjavi z letom 2005 so leta 2006 upadle investicije v varstvo zraka in podnebja za 36,95 %, zelo pa so se povečale investicije v varstvo površinskih voda ter v odstranjevanje odpadkov. Podatki so prikazani v Prilogi 4, Tabela 1.

3.4.2 Področje infrastrukture

Leta 2007 je bilo v občini Zagorje ob Savi 411,7 km javnih cest, od tega 50,7 km državnih in 360,7 km občinskih cest (Priloga 4, Tabela 2). Mesto Zagorje ob Savi je od Ljubljane oddaljeno 52 km, Celja 36 km, Trbovelj 6 km, Litije 17 km in GEOSS-a 22 km. Že v 19. stoletju je bila zgrajena železnica, ki vodi skozi mesto Zagorje ob Savi. V letu 2005 pa je bil dokončan avtocestni odsek Trojane, ki pomeni za občino Zagorje ob Savi najbližjo povezavo z avtocesto.

Leta 2004 je bil zgrajen regijski center za ravnanje z odpadki. Regijsko odlagališče sprejema mešane komunalne odpadke iz vseh občin, bivša občinska odlagališča komunalnih odpadkov pa so v fazah zapiranja in saniranja. Koncept ravnanja z odpadki še ni zaključen, saj je potrebno zgraditi še upravno zgradbo, sortirnico suhe frakcije in kompostarno na deponiji Unično. Regijsko odlagališče odpadkov je v upravljanju podjetja CERUZ (Regionalni razvojni program zasavske regije za obdobje 2007-2013, 2007, str. 27).

Leta 2007 so v občini Zagorje ob Savi z javnim odvozom odpadkov zbrali 5.879 ton odpadkov, ki je od leta 2006 višji za skoraj 4 %. V Sloveniji pa je leta 2007 glede na leto 2006, količina odpadkov narasla samo za 1,8 % (Priloga 4, Tabela 3).

3.5 SWOT ANALIZA SOCIALNOEKONOMSKEGA STANJA V OBČINI ZAGORJE OB SAVI

Na podlagi opravljene socialnoekonomske analize občine sem oblikovala SWOT matriko, kjer sem strnila spoznanja analize. V SWOT matriki sem navedla glavne prednosti in slabosti občine, ki sem jih odkrila tekom analize ter podala priložnosti in nevarnosti, ki lahko v prihodnosti pretijo na občino Zagorje ob Savi.

Kot vidimo iz Tabele 6, ima občina več slabosti kakor prednosti, kar je potrebno spremeniti z izkoriščanjem priložnosti, ki bodo relevantne v prihodnosti. Za razvoj občine je bistvenega pomena, da prednosti prevladujejo nad slabostmi, se pravi, da je potrebno slabosti izboljšati tako, da bodo postale prednosti ter gonilo nadaljnjega razvoja občine.

Tabela 6: SWOT matrika občine Zagorje ob Savi

<p>PREDNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Pozitiven naravni prirast v zadnjih letih • Relativno ugodna starostna struktura prebivalstva • Nižanje stopnje registrirane brezposelnosti • Visok delež dijakov • Visok delež samostojnih podjetnikov posameznikov • Nadpovprečno izvozno usmerjene gospodarske družbe • Dobro delujoča podjetja • Nizka gostota naseljenosti • Ugodna geografska lega • Relativna bližina avtoceste • Obstoječa regijska štipendijske sheme • Razvita podpora podjetništvu 	<p>SLABOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Staranje prebivalstva • Odliv prebivalstva iz občine • Padanje deleža delovno aktivnega prebivalstva • Visok delež žensk in mladih do 25 let med brezposelnimi • Slaba izobrazbena struktura prebivalstva • Pomanjkanje tehničnih kadrov • Slabe zaposlitvene možnosti • Nižje povprečne bruto plače • Nižji življenjski standard • Nizka dodana vrednost na zaposlenega • Odvisnost zaposlenih od dveh velikih podjetij – veliko število zaposlenih na podjetje • Prenizka vlaganja v raziskave in razvoj • Visoka onesnaženost zraka • Povečevanje količine odpadkov • Neugodne razmere za kmetovanje • Slaba izobrazba kmetov • Slabo razvit turizem • Veliko nezazidljivih rudniških površin
<p>PRILOŽNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Intenzivnejše zaposlovanje mladih izobraženih kadrov • Spodbujanje mladih za študij, predvsem za naravoslovne vede • Spodbujanje podjetništva • Spodbujanje vlaganj v raziskave in razvoj • Učinkovito koriščenje evropskih sredstev za razvojne namene • Izobraževanje zaposlenih • Vključitev Zasavske regije v tretjo razvojno os • Usmeritev v ekološke kmetije • Neizkoriščen potencial na področju kulturne in zgodovinske dediščine • Oblikovanje skupne turistične ponudbe regije • Vzpostavitev čistilnih naprav 	<p>NEVARNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nevarnost bega možganov • Prehitro staranje prebivalstva • Ekološka obremenjenost okolja • Večanje števila divjih odlagališč • Propad največjih podjetij v občini - brezposelnost • Neinovativno okolje

4 PREDLOGI RAZVOJA OBČINE ZAGORJE OB SAVI

Menim, da se bo s pomočjo izvajanja že prej omenjenega Regionalnega razvojnega programa zasavske regije za obdobje 2007-2013, stanje v celotni regiji izboljšalo, kar bo posledično vplivalo tudi na izboljšanje stanja v občini Zagorje ob Savi. Kljub dobro postavljenim razvojnim možnostim regije, bom podala še nekaj lastnih predlogov za razvoj občine.

Glavne prioritete programa na področju človeških virov zajemajo povečanje zaposljivosti posameznikov, dvig izobrazbene strukture, povečanje socialne vključenosti, dvig kakovosti življenja ter skrb za starostnike. Menim, da je potrebno mladim spodbuditi zanimanje za naravoslovne vede ter jih spodbuditi, da se odločijo za nadaljevanje šolanja po končani srednji šoli, saj je v občini pomanjkanje dobro izobraženega kadra. Prav tako se mora povečati pomen vseživljenjskega učenja, ki pripomore k boljši uspešnosti zaposlenih. Regionalni center za razvoj skuša zmanjševati beg možganov s štipendiranjem dijakov in študentov, ki je usklajeno s kadrovskimi potrebami regije, vendar menim, da je le-teh odločno premalo, kar je tudi posledica primanjkovanja delovnih mest v občini, kakor tudi v regiji. Veliko mladih se zaradi relativne bližine avtoceste zaposluje v drugih večjih mestih, kjer so boljše zaposlitvene možnosti. Tu vidim priložnost za razvoj občine, saj bi se zaradi relativne bližine Ljubljane in Celja ter odmaknjenosti od mestnega vrveža in življenja sredi narave, lahko bistveno povečalo priseljevanje v občino.

Največ sredstev je pri uresničevanju programa namenjenih razvoju gospodarstva, ki vključuje pomoč podjetjem, internacionalizacijo in vlaganja v tehnološki razvoj podjetij, investicije v nove vire energije ter spodbujanje turizma. Vsekakor morajo podjetja v občini več vlagati v raziskave in razvoj ter zvišati dodano vrednost na zaposlenega. Menim, da je potrebno spodbujati podjetništvo ter povečati število podjetij v občini, tako da zaposleni ne bodo preveč odvisni od le nekaj večjih podjetij. Občina bi morala ustvariti privlačno poslovno okolje, ki bi privedlo tuje investitorje, da bi vlagali v občino. Za večjo prepoznavnost bi bilo potrebno izboljšati turistično ponudbo občine, saj menim, da ima še dovolj neizkoriščenega potenciala na področju kulturne in zgodovinske dediščine. Zaradi vse večjega trenda zdravega življenja pa bi bilo dobro, da se kmetije preusmerijo v ekološko kmetovanje.

Če želijo v občini zaustaviti odseljevanje prebivalstva, menim, da si morajo prizadevati za varovanje okolja. Prebivalstvo občine je na posvetovalnem referendumu, v začetku junija, glasovalo proti sosežigu odpadkov v Lafarge Cementu. Tako je skoraj 94 odstotkov občanov jasno podalo mnenje, da si ne želijo še dodatnega onesnaževanja, ki jim že brez tega dovolj ogroža zdravje. Zato je potrebna vzpostavitev čistilnih naprav ter skrb za varstvo okolja.

Razvoj infrastrukture pa po razvojnem programu vključuje razvoj regionalne komunalne infrastrukture in izboljšanje prometnih povezav. Menim, da so prometne povezave v občini Zagorje ob Savi dobre ter da je potrebno le njihovo vzdrževanje.

SKLEP

Z analizo socialnoekonomskega stanja v občini Zagorje ob Savi sem ugotovila, da spada občina med manj razvita območja Slovenije, saj je glede na večino kazalcev slabše razvita od slovenskega povprečja. Glede na občine zasavske regije pa lahko rečem, da je manj razvita kot občina Trbovlje, vendar bolje kot občina Hrastnik.

Na osnovi analize človeških virov sem ugotovila, da se prebivalstvo občine stara, kakršen je tudi v zadnjih letih trend po celem svetu. Zaenkrat ima občina še relativno ugodno starostno strukturo prebivalstva. Podatek, ki je posebno razveseljujoč pa je, da je v občini v zadnjih letih prisoten pozitiven naravni prirast. Problem je vse večji odliv prebivalstva iz občine zaradi slabih zaposlitvenih možnosti. Občina se srečuje z nizko stopnjo registrirane brezposelnosti, ki je celo nižja od slovenskega povprečja. Vendar pa je na žalost stopnja registrirane brezposelnosti v času recesije malo narasla. Za mlade ni nič kaj razveseljujoč podatek, da se občina srečuje z visokim deležem mladih brezposelnih, kar je tudi posledica bega možganov. V občini je prisotna slaba izobrazbena struktura prebivalstva, saj se premalo dijakov odloči za nadaljnji študij. Prav tako pa je tudi preveč zanimanja za družboslovne vede, kar privede do pomanjkanja tehničnih kadrov. Povprečne mesečne bruto plače v občini so pod slovenskim povprečjem, katere imajo vpliv tudi na nižji življenjski standard prebivalcev.

Analiza ekonomskih dejavnosti mi je pokazala, da podjetja v občini dokaj dobro poslujejo, vendar pa premalo vlagajo v raziskave in razvoj. Podjetja imajo veliko število zaposlenih, kar predstavlja nevarnost zanje, saj bi ob propadu le enega podjetja veliko ljudi ostalo na cesti. Gospodarske družbe v občini so nadpovprečno izvozno usmerjene. Kmetovanje zaradi neugodnih razmer ni dobro razširjeno, prav tako pa se namenja premalo pozornosti turizmu v občini.

Celotna regija se srečuje z visoko onesnaženostjo zraka, ki neugodno vpliva na zdravje tamkajšnjih prebivalcev. Zato menim, da je treba posebno pozornost nameniti varstvu okolja. Potrebno se je zavzemati za osnovne človekove pravice, kot je pravica do zdravja in ne dopustiti dodatnega onesnaževanja.

Posebne pomena za nadaljnji razvoj občine je prizadevanje ustvariti občino privlačnejšo za življenje ter s tem zaustaviti odseljevanje in mogoče tudi spodbuditi priseljevanje v občino.

Menim, da ima občina Zagorje ob Savi dobre pogoje za nadaljnji razvoj ter za uresničevanje slogana njenega župana »Zagorje gre naprej«. Verjamem, da bo občina postala razvitejša ter se uvrstila med bolj razvita območja Slovenije, z doslednim izvajanjem Regionalnega razvojnega programa Zasavje. Menim, da si morajo za privlačnejše bivanje v osrčju Slovenije prizadevati vsi občani in občanke občine Zagorje ob Savi in verjeti v boljšo prihodnost.

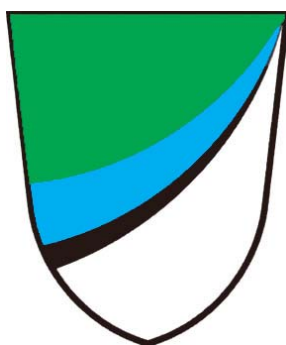
LITERATURA IN VIRI

1. *Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve*. Najdeno 24. marca 2009 na spletnem naslovu [http://www.ajpes.si/Statisticno_raziskovanje/Poslovni_register_Slovenije_\(PRS\)/Zadnje_porocilo](http://www.ajpes.si/Statisticno_raziskovanje/Poslovni_register_Slovenije_(PRS)/Zadnje_porocilo)
2. Bregar L. & Ograjenšek I. (2008). *Izbrana poglavja iz statistike za poslovno odločanje*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
3. *Center za socialno delo Zagorje ob Savi*. Najdeno 20. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.csd-zagorje.si/>
4. *Dom starejših občanov Polde Eberl-Jamski Izlake*. Najdeno 20. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.dso-izlake.si/index.php?page=Dobrodosli>
5. Društvo za razvoj podeželja Zasavje, lokalna akcijska skupina. (2008). *Razvoj podeželja na območju občin Zagorje ob Savi, Trbovlje, Hrastnik za programsko obdobje 2007-2013. Lokalna razvojna strategija*. Najdeno 10. aprila na spletnem naslovu http://www.las-zasavje.si/images/LRS%20Zasavje_verzija%20%20KONCNA%20_28.7._pdf
6. *Interni podatki lokalnih skupnosti (2009)*.
7. *Metodološka pojasnila v področju Trg dela*. Najdeno 18. marca 2009 na spletnem naslovu http://www.stat.si/doc/metod_pojasnila/07-234-MP.htm
8. *Občina Zagorje ob Savi*. Najdeno 16. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.zagorje.si/podrocje.aspx?id=24>
9. Pečar J. (2008). Regije 2008-izbrani socioekonomski kazalniki po regijah. *Delovni zvezek*. (št. 13/2008, let. XVII). Ljubljana: Urad RS za makroekonomske analize in razvoj
10. Popis kmetijskih gospodarstev, Slovenija, 2000. (2002). *Rezultati raziskovanj*. (št. 777/2002). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
11. *Poslovni rezultati regije (Območna zbornica Zasavje)*. Najdeno 14. marca 2009 na spletnem naslovu http://www.gzs.si/slo/regije/oz_zasavje/gospodarski_potencial_regije/poslovni_rezultati
12. Prebivalstvo, Slovenija, 30. junij 2008. (2008). *Statistične informacije*. (Št. 52, 15. december 2008). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
13. *Regionalni center za razvoj*. Najdeno 22. aprila 2009 na spletnem naslovu <http://www.rcr-zasavje.si/>
14. Regionalni center za razvoj. (2007). *Regionalni razvojni program zasavske regije za obdobje 2007-2013*. Najdeno 30. aprila 2009 na spletnem naslovu <http://www.rcr-zasavje.si/si/regionalni-razvoj/rrp-2007-2013/>
15. Rozina R. (2000). *Kronika Zagorja 1950-1999/Zagorje 2000*. Zagorje: Občina Zagorje ob Savi.
16. Rozina R. (2004). *Zasavje: nekje sredi Slovenije*. Zagorje: Regionalni center za razvoj.
17. Rozina R. (2007). *Regionalni razvojni program Zasavja 2007-2013 – povzetek*. Zagorje: Regionalni center za razvoj.
18. SI-STAT Podatkovni portal. (2009). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

19. *Slovenske regije v številkah 2008*. (2008). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
20. *Slovenske regije v številkah 2009*. (2009). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
21. *Statistični letopis Slovenije 2004*. (2004). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
22. *Statistični letopis Slovenije 2008*. (2008). Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.
23. Šimec M. & Razboršek N. (1995). *Zagorje ob Savi. Zagorska dolina v osrčju Slovenije*. Zagorje: Občina Zagorje ob Savi.
24. Ustava Republike Slovenije. (1991). *Uradni list RS* (št. 33/1991, 23. december 1991).
25. *Varstveno delovni center Zagorje ob Savi*. Najdeno 20. marca 2009 na spletnem naslovu <http://www.vdc-zagorje.si/>
26. Vlaj S. (2006). *Lokalna samouprava*. Ljubljana: Fakulteta za upravo.
27. Zakon o lokalni samoupravi (uradno prečiščeno besedilo). 2007. *Uradni list RS* (št. 94/2007, 16. oktober 2007).
28. Zakon o postopnem zapiranju Rudnika Trbovlje - Hrastnik in razvojnem prestrukturiranju regije. (2000). *Uradni list RS* (št. 61/2000, 6. julij 2000).
29. *Zdravje za Zasavje*. Najdeno 20. marca 2009 na spletnem naslovu <http://zdravje-zasavje.zzv-lj.si/>

PRILOGE

Slika 2: Grb občine Zagorje ob Savi

Vir: Občina Zagorje ob Savi, 2009.

Tabela 1: Prioritete in programi 2007-2013

	VREDNOST v EUR
Gospodarstvo	415.261.727
Pomoč podjetjem	42.599.747
Internacionalizacija in vlaganja v tehnološki razvoj podjetij	62.600.000
Investicije v nove vire energije	279.355.122
Kadrovsko prestrukturiranje delavcev RTH	14.204.859
Spodbujanje razvoja turizma	17.502.000
Razvoj človeških virov in podpornega okolja	102.133.775
Povečanje prilagodljivosti podjetij	25.000.000
Povečanje zaposljivosti posameznikov	11.800.000
Dvig izobrazbene strukture in uveljavitev vseživljenjskega učenja	7.350.000
Povečanje socialne vključenosti	5.869.000
Razvoj in izvedba novih programov na področju človeških virov	1.000.000
Dvig kakovosti življenja	45.964.775
Skrb za starostnike in druge pomoči potrebne	5.150.000
Okolje in prostor	30.633.395
Izboljšanje kakovosti bivanja	18.386.986
Trajnostna raba prostora	12.246.409
Razvoj infrastrukture	158.515.369
Razvoj regionalne komunalne infrastrukture	51.824.493
Izboljšanje prometnih povezav	31.577.206
Razvoj podeželja, spodbujanje kmetijstva in gozdarstva	19.656.000
Razvoj okolju prijaznega kmetovanja	3.931.200
Izboljšanje strukture kmetijskih gospodarstev in s kmetijstvom povezanih enot	6.879.600
Dvig ravni usposobljenosti in povečanje zaposljivosti v kmetijstvu ter živilstvu	982.800
Povezovanje kmetov za učinkovitejše koriščenje opreme in oblikovanje skupne ponudbe, trženje produktov podeželja	1.965.600
Izboljšanje kakovosti življenja na podeželju	3.931.200
Povezovanje in sodelovanje vseh za razvoj podeželja pomembnih institucij v regiji	1.965.600
Razvoj podpornih institucij, promocija regije in uvajanje informacijsko-komunikacijske tehnologije	4.000.000
SKUPAJ	730.200.266

Vir: Rozina, Regionalno razvojni program Zasavja 2007-2013-povzetek, str. 15.

Priloga 2: Človeški viri

Tabela 1: Število prebivalstva v občini Zagorje ob Savi po naseljih in spolu na dan 30. junij 2008

Naselja v občini Zagorje ob Savi	Moški	Ženske	Skupaj
Blodnik	17	8	25
Borje	23	21	44
Borje pri Mlinšah	19	19	38
Borovak pri Podkumu	54	51	105
Brezje	59	57	116
Breznik	15	11	26
Briše	70	55	125
Čemšenik	110	116	226
Čolnišče	123	135	258
Dobrljevo	44	58	102
Dolenja vas	207	251	458
Dolgo Brdo pri Mlinšah	27	31	58
Družina	2	4	6
Golče	19	20	39
Gorenja vas	28	37	65
Hrastnik pri Trojanah	24	27	51
Izlake	517	536	1.053
Jablana	42	45	87
Jarše	9	10	19
Jelenk	15	13	28
Jelševica	2	5	7
Jesenovo	149	148	297
Kandrše-del	86	100	186
Kisovec	935	953	1.888
Kolk	26	19	45
Kolovrat	73	68	141
Kostrevnica	38	33	71
Kotredež	90	97	187
Log pri Mlinšah	19	30	49
Loke pri Zagorju	107	103	210
Mali Kum	13	8	21
Medija	25	28	53
Mlinše	126	122	248
Mošenik	17	20	37
Orehovica	78	76	154
Osredek	18	13	31
Padež	9	19	28
Podkraj pri Zagorju	20	23	43
Podkum	119	109	228
Podlipovica	226	253	479
Polšina	27	38	65
Potoška vas	116	114	230
Požarje	6	7	13
Prapreče-del	23	29	52

Ravska vas	128	120	248
Ravne pri Mlinšah	31	28	59
Razbor pri Čemšeniku	24	27	51
Razpotje	13	8	21
Rodež	21	23	44
Rove	94	89	183
Rovišče	23	18	41
Rtiče	11	11	22
Ržiše	46	57	103
Selo pri Zagorju	152	158	310
Senožeti	15	10	25
Šemnik	115	111	226
Šentgotard	38	37	75
Šentlambert	39	52	91
Šklendrovec	81	89	170
Tirna	85	86	171
Vine	12	12	24
Vrh	14	10	24
Vrh pri Mlinšah	17	17	34
Vrhe - del	12	12	24
Zabava	26	27	53
Zabreznik	16	25	41
Zagorje ob Savi	3.248	3.459	6.707
Zavine	43	42	85
Zgornji Prhovec	37	28	65
Znojile	69	64	133
Žvarulje	41	35	76
Vidrga	63	46	109
Sopota	28	27	55
Kal	47	45	92
Špital	12	14	26
Strahovlje	37	39	76
Spodnji Šemnik	38	35	73
SKUPAJ OBČANOV IN OBČANK	8.448	8.781	17.229

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2009.

Tabela 2: Povprečna starost in indeks staranja na dan 30.junij 2008

KAZALCA STARANJA	Zagorje ob Savi	Trbovlje	Hrastnik	Slovenija
Povprečna starost	41,1	43,0	42,7	41,1
Indeks staranja	116,9	150,7	143,7	117,1

Vir: Statistične informacije, št.52/2008, tabela 6.

Tabela 3: Stopnja registrirane brezposelnosti v obdobju od decembra 2007 do decembra 2008

	STOPNJA REGISTRIRANE BREZPOSELNOSTI			
	SLOVENIJA	ZAGORJE OB SAVI	TRBOVLJE	HRASTNIK
12/2007	7,3	6,6	11,1	10,2
01/2008	7,4	6,7	10,9	10,4
02/2008	7,1	6,5	10,2	9,9
03/2008	6,9	6,2	9,8	9,5
04/2008	6,6	6,0	9,6	8,9
05/2008	6,5	6,0	9,4	9,0
06/2008	6,4	6,0	9,3	9,3
07/2008	6,5	6,3	9,4	9,8
08/2008	6,5	6,3	9,2	9,6
09/2008	6,3	5,9	8,5	9,4
10/2008	6,6	6,4	8,9	9,3
11/2008	6,7	6,2	9,1	9,3
12/2008	7,0	6,2	9,6	9,6

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2009.

Tabela 4: Povprečna mesečna bruto plača v EUR v obdobju med novembrom 2007 in novembrom 2008

MESEC	POVPREČNA MESEČNA BRUTO PLAČA v EUR			
	Zagorje ob Savi	Slovenija	Trbovlje	Hrastnik
2007M11	1.235,02	1.491,65	1.662,58	1.125,95
2007M12	1.202,66	1.342,80	1.387,65	1.085,86
2008M01	1.140,46	1.326,19	1.380,84	1.111,00
2008M02	1.129,91	1.325,73	1.352,50	1.090,02
2008M03	1.171,01	1.352,87	1.438,52	1.086,01
2008M04	1.152,89	1.354,42	1.429,17	1.131,53
2008M05	1.167,84	1.360,20	1.446,49	1.153,33
2008M06	1.207,79	1.364,53	1.456,83	1.131,02
2008M07	1.199,14	1.372,46	1.448,90	1.154,34
2008M08	1.212,54	1.405,00	1.507,90	1.174,45
2008M09	1.259,85	1.400,21	1.490,33	1.163,08
2008M10	1.264,25	1.424,08	1.517,59	1.177,27
2008M11	1.277,81	1.550,29	1.706,27	1.175,82

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2009.

Tabela 5: Prebivalstvo staro 15 let ali več po izobrazbi, izraženo v deležih

VRSTA IZOBRAZBE	Zagorje ob Savi	Slovenija	Trbovlje	Hrastnik
Nepopolna osnovna izobrazba	7,28	6,0	5,16	8,96
Osnovna izobrazba	28,07	24,96	26,68	30,19
Srednja izobrazba	52,91	51,74	57,53	49,32
Višja izobrazba	4,21	4,83	4,89	3,65
Visoka dodiplomska izobrazba	4,42	6,59	5,39	3,39
Visoka podiplomska izobrazba	0,34	0,94	0,46	0,21

Vir: SI-STAT podatkovni portal, Popis prebivalstva, gospodinjstev in stanovanj 2002, preračun na občine veljavne dne 1.1.2007.

Priloga 3: Ekonomske dejavnosti

Tabela 1: Poslovni subjekti v Poslovnem registru Slovenije na dan 31.3.2009

Poslovni subjekti	Zagorje ob Savi		Slovenija	
	število	delež	število	delež
Gospodarske družbe in zadruga	214	20,80	57.852	33,37
Samostojni podjetniki posamezniki	508	49,37	71.939	41,50
Pravne osebe javnega prava	29	2,82	2.834	1,63
Nepridobitne organizacije - pravne osebe zasebnega prava	53	5,15	7.404	4,27
Društva	171	16,62	21.467	12,38
Druge fizične osebe, ki opravljajo registrirane oz. s predpisom določene dejavnosti	54	5,25	11.861	6,84
SKUPAJ	1.029	100,00	173.357	100,00

Vir: AJ PES, 2009.

Tabela 2: Velikost gospodarskih družb in opremljenost dela s sredstvi v občini Zagorje ob Savi za leti 2006 in 2007

občine/regija	Velikost gospodarskih družb				Opremljenost dela s sredstvi	
	Sredstva na podjetje (v €)		Število zaposlenih na podjetje		Povprečna sredstva na zaposlenega (v €)	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Zagorje ob Savi	1.358.851	1.382.002	17,6	17,5	75.069	76.062
Trbovlje	1.363.211	1.416.999	13	11,9	104.176	114.713
Hrastnik	1.536.271	1.485.911	19,2	18,4	77.322	81.424
Zasavje	1.391.493	1.415.989	15,7	15	86.982	91.569
Slovenija	1.755.350	1.960.261	10,6	10,2	156.570	175.381

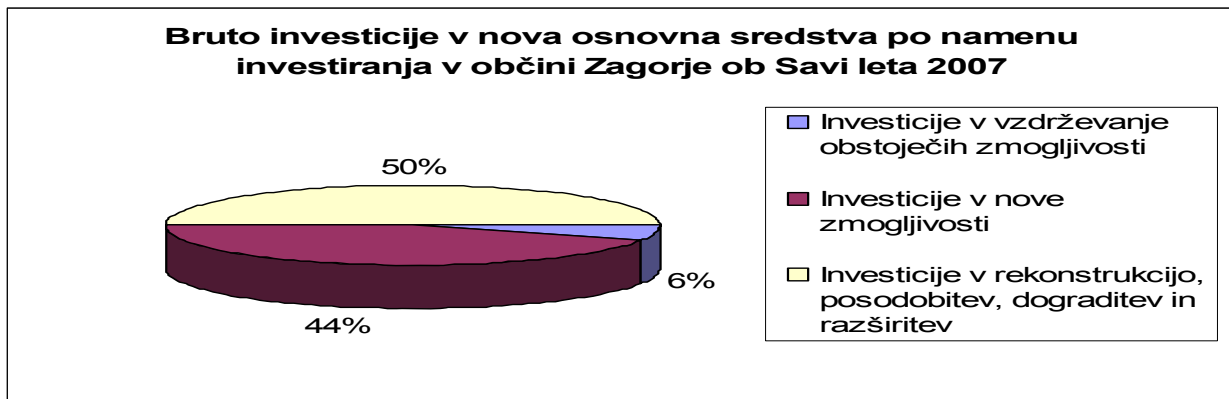
Vir: Pečar, Regije 2008 – izbrani socioekonomski kazalniki po regijah, 2008, str. 121, tabela 3.

Tabela 3: Kazalniki poslovnega izida ter gospodarnost poslovanja v občini Zagorje ob Savi leta 2006 in 2007

občine/regija	Kazalniki poslovnega izida				Gospodarnost poslovanja	
	Neto čisti dobiček (v €)		Delež čist izgube poslovnega leta v celotnih prihodkih (%)		Poslovni prihodki / poslovnimi odhodki	
	2006	2007	2006	2007	2006	2007
Zagorje ob Savi	6.845.575	8.540.292	0,5	0,6	1,030	1,032
Trbovlje	11.772.965	11.660.418	0,4	0,7	1,047	1,045
Hrastnik	782.614	2.253.443	0,9	2,2	1,015	1,021
Zasavje	19.401.154	22.454.153	0,5	0,9	1,035	1,036
Slovenija	2.571.895.423	3.438.342.846	0,8	0,9	1,046	1,048

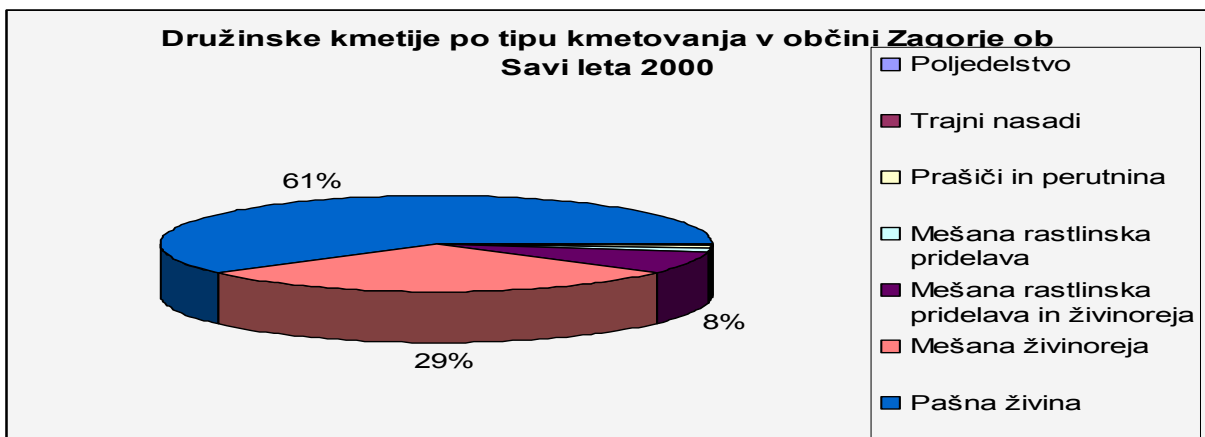
Vir: Pečar, Regije 2008 – izbrani socioekonomski kazalniki po regijah, 2008, str. 121, tabela 3.

Slika 1: Bruto investicije v nova osnovna sredstva po namenu investiranja v občini Zagorje ob Savi leta 2007

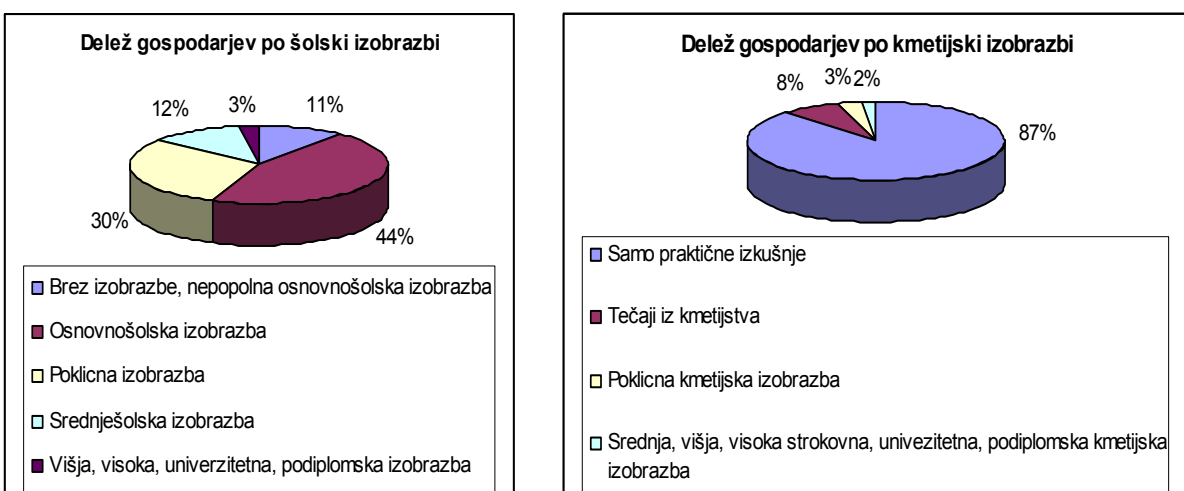
Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2009.

Slika 2: Družinske kmetije po tipu kmetovanja v občini Zagorje ob Savi leta 2000

Vir: SI-STAT podatkovni portal, 2009.

Slika 3: Delež gospodarjev po šolski in kmetijski izobrazbi

Vir: Popis kmetijskih gospodarstev 2000.

Tabela 4: Registrirane dopolnilne dejavnosti na kmetijah na območju občine Zagorje ob Savi leta 2007

Registrirane dopolnilne dejavnosti	število
Turistična dejavnost na kmetiji	5
Drevesničarstvo	1
Perutninarstvo	2
Storitve s kmetijsko mehanizacijo	10
SKUPAJ	18

Vir: AJPES 2007.

Tabela 5: Prihodi domačih in tujih turistov ter njihove prenočitve v občini Zagorje ob Savi za leti 2006 in 2007

Turisti / leto	Prihodi turistov			Število prenočitev		
	2006	2007	Indeks	2006	2007	Indeks
domači	1.733	1.469	84,77	2.798	2.351	84,02
tuji	2.218	2.606	117,49	5.389	6.711	124,53
Skupaj	3.951	4.075	103,14	8.187	9.062	110,69

Vir: SI-STAT Podatkovni portal, 2009.

Tabela 6: Pregled turističnih zanimivosti v občini Zagorje ob Savi

Pregled turističnih zanimivosti	Število	
Muzeji	2	Rudarski muzej v Kisovcu, Muzejska zbirka NOB
Zbirke	1	Galerija Medija
Drugi objekti	5	Grad Medija (razvalina), grad Gamberk (razvalina), grad Kolovrat, rudniška menza, kopalnica-Vašhava
Spomeniki, ostalo	6	15. poldnevnik (spomenik v mestnem parku), bronasta fibula (fontana pred mestno tržnico), parna lokomotiva, Evropark, jama Štangovc, spomenik dr. Janeza Drnovška

Vir: Interni podatki lokalnih skupnosti, 2009.

Priloga 4: Okolje in prostor

Tabela 1: Investicije v varstvo okolja v zasavski regiji v letu 2005 in 2006

	Varstvo zraka in podnebja		Varstvo površinskih voda		Odstranjevanje odpadkov		Varstvo tal in podzemnih voda		Varstvo biološke raznovrstvenosti in krajine	
	v tisoč €	Indeks Slo=100	v tisoč €	Indeks Slo=100	v tisoč €	Indeks Slo=100	v tisoč €	Indeks Slo=100	v tisoč €	Indeks Slo=100
2005	9339	15,47	2900	2,70	100	0,27	113	0,46	1511	36,87
2006	5888	7,08	7470	6,79	3639	6,36	117	0,88	1302	15,84

Vir: SI-STAT Podatkovni portal, 2009.

Tabela 2: Cestno omrežje v občini Zagorje ob Savi leta 2007

Kategorije cest	v kilometrih
Državne ceste	50,7
Občinske ceste	360,7
Skupaj (javne ceste)	411,4

Vir: SI-STAT Podatkovni portal, 2009.

Tabela 3: Javni odvoz odpadkov v tonah leta 2006 in 2007

občina/leto	2006	2007	Indeks rasti
Zagorje ob Savi	5.655	5.879	103,96
Slovenija	831.578	846.892	101,84

Vir: SI-STAT Podatkovni portal, 2009.